

== Velja po pošti: ==
 za celo leto naprej . . . K 60.—
 za en mesec " " " " 5-50
 za inozemstvo " " " " 70.—
V Ljubljani na dom
 za celo leto naprej . . . K 55.—
 za en mesec " " " " 5.—
 V upravi prejeman mesečno " " 4-50
Sobotna izdaja:
 za celo leto . . . . . K 10.—
 za inozemstvo . . . . . " 15.—

SLOVENEK

== Inzerati: ==
 Enostolpna petlitrska (58 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za enkrat . . . . . po 50 v
 za dva- in večkrat . . . 45 „
 Ob sobotah dvojni tarif.
 == Poslano: ==
 Enostolpna petlitrska K 1.—
 Izhaja vsak dan izvenredno ponedeljek in dan po praznikih, ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
 Telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštna hran. ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7583.

Kardinal Bourne med Slovenci.

Šinči se je odpeljal kardinal Bourne iz Ljubljane proti Rimu. Poročal bo o svojem potovanju osebno v Rimu, v Parizu in Londonu. Ne vemo, koliko je naša usoda že pisana, vemo pa, da smo si v kardinalu pridobili odkritega in iskrenega prijatelja, ki bo o naših stvareh informiral vso angleško javnost, informiral Pariz in Rim. Naj bi tudi danes odločitev bila proti nam, definitivna ne bo. In svet bo tedaj poznal nas, naše pravice, naše težnje, trpljenje, poznal pa tudi našo sposobnost in našo kulturo!

Angleži in sploh zapadna Evropa je bila premalo informirana o nas. Sedaj smo stopili v svet, kakor je dejal včeraj v nagovoru dr. Brejc. In ti dnevi kardinalovega obiska nam jamčijo, da smo stopili v svet tako, da lahko imponiramo tudi narodom zapadne Evrope.

Kardinal je odpotoval, danes odhajajo srbski in hrvaški gostje, odnesel pa bo kardinal s seboj najlepše vtise o nas Slovenceh. Želimo le, da bi ti dnevi rodili v vsakem oziru svoj sad in da bi prej ali slej našim težnjam sledila zmaga pravice in pa ljubezni med brati! Tudi med nami, brati, po veri ločenimi! Naj bi tudi v tem oziru ti dnevi ne bili brez sadu! Razgovor, ki ga je sinoči imel naš urednik s pravoslavnim profesorjem dr. Janjičem je tolažil za nas, pravoslavne in katoliške Jugoslovane. O tem razgovoru poročamo še obširnejše prihodnjic.

Bog blagoslovi započeto delo in plemenita prizadevanja vseh, ki se trudijo za zmago pravice, za mir, spravo in ljubezen!

Dopolodne je obiskal kardinal v spremstvu našega škofa uršulinske šole, Marijanišče in Lichtenthurnov zavod, kjer so mu napravili jako prisrčen in ljubek sprejem ter ga je neka gojenka pozdravila v angleščini. Odtam so se podali na Rakovnik, nazaj grede pa jo zavili na Grad, kjer je visoki gospod — bil je slučajno krasen solnčen dan — občudoval krasoto ljubljanske okolice. Obiskal je tudi Jugoslovansko tiskarno. — Opoldne se je poklonila kardinalu v škofovem dvorcu deželna vlada s predsednikom dr. Brejcem na čelu. Nato se je poklonila mnogoštevilna zbrana ljubljanska duhovščina, ki jo je g. knezoškof predstavil kardinalu. Za temi so prišle na vrsto gospé z g. županjo Franjo dr. Tavčarjevo na čelu. Končno se je poklonilo zastopstvo Marijinih družb, obstoječe iz več gospodov, gospa in gospodičen. —

Po obedu se je kardinal odpeljal v št. Vid obiskat zavode sv. Stanislava.

NAGOVORI PRI OBEDU.

Ob 1. uri se je vršil v škofijskem dvorcu slavnosti obed, ki so se ga udeležili poleg gostov tudi dr. Brejc, dr. Verstovšek, prelat Kalan, gen. vikar Flis in drugi.

Med obedom je škof dr. Jeglič spregovil kardinalu sledeči pozdrav:

Nagovor škofa Jegliča.

Eminenca! Vsi zbrani zastopniki ljudstva se Vam srčno zahvaljujemo, da ste neboječi se težav na potovanju prišli v našo Jugoslavijo, prišli v našo Ljubljano, ki je središče političnega, družabnega in cerkvenega življenja za vse Slovence raztresene po petih škofijah.

Slovenski duhovniki so v ogromni večini jako dobri, prežeti cerkvenega duha, pa zato udani sv. Stolici in protivniki mrzkega gibanja zoper celibat; za ljudstvo delajo, z ljudstvom žive in trpe.

Narod slovenski je ves katoliški in življenja zares krščanskega. Rodno obiskovanje službe božje in pogosto prejetje sv. zakramentov se kljub dolgotrajni vojski ni zmanjšalo. Žene so skoraj vse ostale zveste svojim odsotnim možem in dekleta, posebno ona iz Marijinih družb so se z malo izjemami ohranile v čistem življenju kljub nevarnostim in zapeljevanju od strani spridenih vojakov.

Naj možje in mladeniči so se iz vojske vrnili večinoma dobri in so koj pohiteli k sv. zakramentom, da si očistijo svoje duše. Zalibog se je en del od njih vrnil domov popačen, sovražen duhovnikom, Cerkvi in Bogu, toda upamo, da se ob času že započelih misijonov vrnejo nazaj k svojemu.

Toda žal, to slovensko ljudstvo so sovražni sosedje vedno gnetli in tlačili. Zato smo vedno hrepeneli, kako bi se dokopali do neodvisnosti od njih, akoravno smo obupavali, da bi to neodvisnost kdaj mogli doseči. No, poziv papeža Benedikta XV., naj se spor med narodi reši ne na temelju sile in pritiska, ampak na temelju popolne pravice tudi do malih narodov, nas je poživil in napolnil z novim upanjem.

Zdaj se sicer pogajajo za mir med razprtimi narodi, toda mi Slovenci zdihujemo in se plašimo, ker ima naš sovražnik velik del naše zemlje zasedene in ker nam iz Pariza prihajajo pretužni glasovi. Zdi se nam, da so diplomatije pripravljene velik del Slovencev proti vsemu pravu, proti navodilu sv. očeta in proti načelom Wilsonovim izdati našim sovražnikom.

Eminenca, zbrani zastopniki našega naroda Vas nujno in silno prosimo, da z

vso mogočno energijo posredujete za nas pri možeh, v katerih rokah je naša prihodnost. Naj pri določevanju našega kraljstva postopajo pravično in meje določijo tako, da bomo vsi Slovenci in Hrvati združeni v enem jugoslovanskem kraljestvu. Krivičen, nam usiljen mir, ne bo nikak mir, ampak edino vir nove grozovite vojske.

Prosimo Vas, Eminenca še zato, da bi želje našega naroda, naših duhovnikov in vseh jugoslovanskih škofov po bogoslužju sicer po obredu rimskem, toda v jeziku staroslovenskem predložili in za ugodno rešitev priporočili.

Oprostite, Eminenca, mojo drznost, s katero Vam te prošnje predlagam; toda pogum mi je dala odkrita nagnjenost do Jugoslovancev. Sedaj pa kličem: angel Gospodov naj Vas spremlja do konca Vašega potovanja in srečno pripelje v domovino med svojo ljubljeno čredo. Zakličimo vsi: Kardinal Bourne naj živi!

Odgovor kardinalov.

Kardinal je presrečno odgovoril. Zahvalil se je na prelepem sprejemu. Zatrđil je, da je na tromesečnem potovanju mnogo lepega videl in izkusil, toda kar je videl v Ljubljani, presega vse drugo. On sicer nima odločilne besede v zadevah, katere smo mu priporočevali; hoče pa vso veljavnost v Rimu, posebno pa še v Parizu vložiti v to, da se nam naše pravične zahteve uresničuje. Angleži so Jugoslovane premalo poznali, toda vsak plemenit Anglež, ki bi te razmere spoznal, bi moral priznati, da so popolnoma pravične in bi jih državniki morali uvaževati. Daj Bog, da dosežete, po čemur tako koprnite.

Nato je v imenu deželne vlade nagovoril kardinala v lepem govoru dr. Brejc, čegar govor še objavimo.

SLOVESNI POZDRAV V UNIONU.

Mladina je stala v špalirju in vihtela slovenske zastavice v rokah, ko se je kardinal vozil od škofije v Union. Velike množice ljudi so mu klicale viharo živio. Pred Unionom ga je čakala zopet velika množica, med tem ko je znotraj bila dvorana že nabito polna.

Na odru prekrasen prizor! Pevski zbor Glasbene Matice, dame-pevke v pestrih narodnih nošah, nabito polna dvorana, svečan in krasen pogled!

Med grobno tišino stopi na oder poverjenik g. dr. Verstovšek in v latinskem jeziku nagovori kardinala tako-le:

Govor dr. Verstovška.

Vaša Eminenca!
 Z največjo radostjo in navdušenjem narod slovenski, ki je ravnokar dosegel

svojo toli zaželjeno prostost, pozdravlja Vaš prihod, prevzvišeni knez.

Navzočnost tako odličnega državljanja prostega in velikega naroda britanskega, — kateremu so vsi manjši evropski narodi, toliko stoletij zatirani, dolžni hvala, da so dospeli iz sužnosti do prostosti, — je za nas Slovence izredna čast.

Prevzvišeni knez! Slovenci, ki v tem nemirnem in upornem času vseposvodi, kjerkoli prebivajo, živé mirno in redno. To je najboljši dokaz, da zaželjene prostosti, ki so jo s pomočjo Anglije, Francoske in Amerike dosegli, niso nevretni.

Da se s Srbi in Hrvati, dragimi nam brati, kar najtrdnjeje združimo v eno državo, to je naša najiskrenejša želja in največji napor, da se z vztrajnim trudom dvignemo do kolikor mogoče visoke stopinje kulture.

Toda veseleč se prostosti, naklonjene nam od mogočnih in uglednih prijateljev, ras težko tlačil misel, da nam bratje ob bregovih Soče in obal jadranski še niso prosti. In ako se ti, ki so našega naroda najboljši del, z nami ne združijo v eni državi, narod slovenski ne more ne živeti ne prosperirati.

Iz tega vzroka Vas, prevzvišeni knez, zagovornik naš, najiskreneje prosimo, da nam z vsem svojim velikim ugledom pomagate, da plemeniti narod britanski osvobodí vse Slovence; da bomo Srbi, Hrvatje in Slovenci, ki smo si bratje, zvezani z najsrčnejšo ljubeznijo, združeni v eni in močati državi.

Ako se nam ta želja z Vašo pomočjo, prevzvišeni knez, izpolni, bomo Slovenci Vam in narodu angleškemu vse čase vedeli in dajali hvalo.

Govoru, ki je bil govorjen z iskreno in prepričevalno odločnostjo, je sledilo veliko odobravanje.

Nato je pozdravila kardinala

gospa županja Franja dr. Tavčarjeva:

Vaša Eminenca!

Dovolite, da Vas v imenu slovenskega žensiva najiskreneje pozdravim. Sto in sto let je živel slovenski narod na svoji zemlji miren in delaven, čeprav je bil zasužnjen. In sedaj, ko se ves svet preraja, ko se vsi narodi vesele svoje svobode, proti našemu narodu poguba. Upapolno zremo v Vas, velikega sina velikega naroda, in Vas prosimo, da zastavite svoj mogočen vpliv, da bo tudi naš narod živel svoboden na slovenski zemlji. Slovensko ženstvo poklanja v Vaše roke usodo svojega naroda in se Vam klanja. (Veliko odobravanje.)

V angleškem jeziku je nagovoril kardinala koroški župnik-begunec g. Trunk,

LISTEK.

P. S.:

Ogrski Slovenci.

(Dalje.)

Primek »ogrskega Lutra« je dobil odpadli menih Matija Devoj, katerega je Melanhton poslal na Ogrsko, da razširja novo vero. Posrečilo se mu je pridobiti za svoje namere vplivnega Palatina, Tomaža Nadaždy, ki je bil takrat veliki župan Železne stolice. Ta mu je dal pravico, da sme po vsej Železni županiji oznanovati Lutrove nauke in je tudi sam z ženo vred prestopil k protestantstvu. Kmalu so prišli še drugi predikanti iz Wittenberga, med njimi neki Hrvat, Drugec Janoš po imenu. Tega je Tomaž Nadaždy poslal v slovenske pokrajine proti Muri, vendar o njegovem daljnjem delovanju ni ničesar znanega.

Za Nadaždijem so se kmalu še nekatere druge odlične družine poluteranile, tako Battyani in Széchy. — Battyaniji so imeli v posesti Novi Grad (Güssing) in Kivik (Güns), kjer že zgodaj nahajamo protestantovsko tiskarno (1558). Večji del slovenskega ozemlja pa je bil pod oblastjo grofov Széchy, katerim sta pripadali Sobota in Gornja Lendava. Po bitki pri Mohaču so si znali pridobiti celo zavetništvo

in upraviteljstvo cistercijske opatije v Šent Gotthardu, pod katero je spadalo več slovenskih vasi. (Šent Gotthard je poznat med ogrskimi Slovenci pod imenom »Monoster«).

Protestantska propaganda se je izprva širila posebno s štajerske strani, kjer je bila Radgona glavno središče. Promet z obmejnimi kraji Ogrske je bil zelo živahen. Zlasti slovensko prebivalstvo je pogosto prihajalo v mesto na semnje in cerkvene slavnosti, kar so luteranci za svoje namene dobro izrabili. Pri molitvici, ki so jo postavili izven mesta kraj Mure, so vzdrževali poleg nemškega tudi po enega slovenskega pridigarja in na razne načine vabili ljudi k svojim shodom. Ko so bili leta 1598. predikanti izgnani iz avstrijskih dežel, so našli pri obmejnih ogrskih plemičih varno zavetje. Jurij Széchy jih je nastanil v gorenjelendavskem in sobotskem gradu, odkoder so pogosto prihajali v štajerska in koroška mesta, posebno v Radgona. Protestantovska molitnica je nastala v Petanih blizu Tišine. Leta 1601. poroča tamošnji predikant Hans Walter, da je ob preteklih (binkoštnih) praznikih imel mnogo ljudi iz štajerske, Koroške in celo iz Ljubljane. S pomočjo plemstva so se luterani polastili tudi katoliških župnih cerkva. Jurij Széchy jim je izročil okoli leta 1605. župniji Matere božje v Tišini in sv. Jurija (Viz-Lendava), ki slučajno nista imeli dušnih pastirjev. Velik vzlet je dobilo lute-

ranstvo za časa Bočkajevih nemirov. Štefan Bočkaj iz Debrecina je nabral močno vojsko iz rop in boja željnih hajduhov, ki so se klatili po deželi, se dvignil z njimi v obrambo protestantstva in kalvinstva proti cesarju Rudolfu II. in stopil v zvezo s Turki, Razni boji in praske, ki jih je imel s cesarskimi četami na zapadu, so posebno hudo zadeli slovenske pokrajine. Njegovi »Kruc« so kakor Turki klali, plenili in požigali ob obmejnih pokrajinah. Ko je Rudolf sklenil z Bočkajem mir na Dunaju (23. junija 1606), so dobili državni stanovi, to je magnati, plemiči, mesta in kralju podložni trgi svobodo veroizpovedi, vendar naj bi katoličanom ne jemali cerkva in jim odvzete vrnili. Kakor je z veroizpovedjo na deželi, o tem dunajski mir ni ničesar določil. Ogrsko plemstvo pa se ni brigalo za postavne omejitve, ampak je na svojih posestvih katoličanom odvzelo cerkve in vpeljalo luteranstvo ali pa kalvinstvo. Szechy Jurij, Bathyani Franc in Nadasdy Tomaž so svoje slovenske priložne kmete deloma z obljubami in darili, deloma z grožnjami in kaznimi pridobili za novo vero. Vse župne cerkve, kolikor je bilo slovenskih v Železni županiji, so prišle luteranom v roke. Predikanti se niso upali takoj opustiti katoliških šeg in navad, da bi ne vzbudili med ljudstvom odpora. Opravljali so božjo službo v mašni obleki, kipe in slike Matere božje in svetnikov pustili v cerkvah, praznovali so

Marijine praznike, pridržali izpoved na uho in nosili hostijo bolnikom, vpeljavali ženske po porodu in ukazali zvoniti ob hudi uri. Tako se je marsikje prevrat izvršil, da ne bi ljudstvo opazilo velike izpremembe. L. 1627. so bile na ukaz protestantskega konzistorija obiskane in popisane vse »slovenske cerkve« v Železni županiji. Iz zapisnika posnamemo, da so imeli takrat protestanti v posesti sledeče župnije: Sv. Helene v Pertoči, Sv. Jurija v Rogačevcih, Sv. Nikolaja v Soboti, Matere Božje v Tišini, Sv. Benedikta v Ivanovcih, Sv. Nikolaja v Selu, Sv. Nedeljo v Gornjepetrovcih, v Gorenji Lendavi, Gornjem Siniku in v Martijancih. Škofje v Gjurju (Raab) so bili nasproti plemiški nasilnosti popolnoma brez moči. Včasih so poslali katoličanom kakega hrvaškega jezuita, da jih je potolažil in potrdil v zvestobi do stare cerkve. Za redno dušno pastirstvo pa niti duhovnikov niso mogli dobiti. Zato se je med katoliškimi Slovenci vpeljala izjemna naprava, da so neozelenjeni moške svetnega stanu izvrševali duhovna opravila, v kolikor ni bilo nujno potrebno mašniško posvečenje. Tem možem, ki so dobili za svoj posel od škofa posebno pooblaščenje, so rekli »licentiat« (pooblaščenec). V svojih opravilih so bili podložni in odgovorni bližnjemu katoliškemu župniku. Oblečeni v črn talar in koretelj so ob nedeljah čitali ljudstvu list in evangelij, krščevali otroke, poročali za

Govor župnika Trunka.

Vaša Eminenca!

V izredno veliko čast si štejem, da ste Eminenca, cerkveni knez in sin velikega angleškega naroda iz lastnega nagiba izvolili obiskati naš mali in doslej zatirani narod. Veseli nas, da imamo v velikem demokratičnem čutečem angleškem narodu in v osebi visokega cerkvenega kneza tako gorečega prijatelja. Zahvaljujemo Vas za ljubezen, katero ste izkazali med vojsko našim trpečim bratom Srbom, pristrčno Vas pa zahvaljujemo tudi, da se z nami vred radujete naše narodne svobode, da vzdikate z nami, ko so se strle spone naše sužnosti in se naš narod raduje ob solnčnem žarku zlate prostosti. Naš mali narod je trpel skozi stoletja pod tujim gospodarstvom. Kljub temu si je ohranil svoje narodno življenje in si prisvojil razmeroma visoko stopnjo omike. Mi Slovenci smo dober katoliški narod, zvesto vdati sveti rimski stolici. Imamo zelo razvito versko, prosvetno in gospodarsko organizacijo ter vse pogoje narodnega blagostanja in obstanka. Boli nas samo, da nam preti nevarnost od naših sosedov, ki bi radi naš narod razkosali in velik del naših bratov odtrgali od matere Jugoslavije, kar bi opasno ogrožalo naš narodni obstanek in bi bilo v kvar tudi katoliški Cerklvi.

Pet let svetovne vojske so bila strašna za vse evropske narode, a strahovita posebno za mali narod, kakoršen smo mi Slovenci. Menim, da Vaša Eminenca pozna vse trpljenje našega ljudstva tako dobro, kakor vemo mi, da je bil veliki in plemeniti angleški narod vedno naš prijatelj, podoben svetli zvezdi v noči in temi grozne sužnosti. Ves naš ujedinen narod pa pozna velikodušno delo, ki je bilo izvršeno pod pokroviteljstvom Vaše Eminence v raznih panogah krščanske ljubezni, ko ste našim bratom otirali solze in omilovali bolesti v dneh nesreče in trpljenja. Hvalno se obračajo zato naša srca proti plemenitemu angleškemu narodu in proti vam, kot predstavniku krščanske dobrodelnosti.

Minula je strašna vojska, a angel miru ni še prišel s svojimi darovi v naše domove.

Zgodovina nam pripoveduje o poslanicah miru, ki so prihajali iz Vaše dežele — otoka angelov (Insula Angelorum) čez morje, da nas poučujejo v krščanstvu, nam prinašajo prosveto in blagodarje miru.

Vaša Eminenca! Ponosem sem, da smem Vas pozdraviti z vsem hvalečnim srcem kot novega odposlanca miru, krščanske ljubezni, človekoljubja in demokracije.

Zivita Vaša Eminenca v prosti, neodvisni, srečni in, — v to pomoz Bog — svobodni Jugoslaviji!

Zbor Glasbene Matice.

Čudovito lepo harmonijo je ustvarjal včeraj v srcih navzočih pevski zbor Glasbene Matice s svojimi pevskimi točkami. Srbske, hrvatske, slovenske narodne pesmi so se vrstile ena lepša od druge. Višek pa je bila ziljska narodna. »Njav čez izaro«. Mnogokomu so lesketale solze v obeh, ko je čul ta biser pesmi iz onega dela našega naroda, ki nam ga zemljelačni tujci hočejo s silo vzeti. O petju samem ne govorimo. Zbor Glasbene Matice je preveč dovršen, da bi ga smeli na tem mestu hvaliti. Toda, če smemo mojstru g. Hubadu in njegovim vrlim pevkam in pevcem napraviti poklon, naj nam bo dovoljeno, da citiramo besede g. profesorja Janjića, s katerim se je sinoči naš urednik raz-

govarjal o Srbih in Slovencih. Prof. Janjić je dejal: Vas Slovence Srbi ljubimo, ljubimo posebno za to, ker vidimo v Vas organizacijo ideje. Organizacija je Vaša moč in te mi nimamo. Videl in slišal sem danes koncert Vaše Glasbene Matice. Sam sem glasbenik, sam sem prirejal v Londonu jugoslovanske koncerte, toda povem vam, tako organiziranega zbora, tako popolnega prednašanja in petja ne najdete ne v Parizu, ne v Rimu in ne v Londonu! Smisel Slovencev za organizacijo se zrcali v pevskem zboru Glasbene Matice. In neki drugi gospod je dejal: »Pošljite ta zbor v Pariz, pa vam bo pridobil več simpatij in uspeha ko vsa propaganda!«

Kardinal si je dal predstaviti g. pevodvoj Hubada, ki se mu je laskavo zahvalil za užitek. Zbor je zapel še »Lepo našo domovino«, nakar je kardinal med viharnimi živo-klici zapustil dvorano in se odpeljal v škofijo.

KARDINALOVO SLOVO.

Sinoči ob 10. uri se je kardinal odpeljal s posebnim vlakom iz Ljubljane v Trst. Poleg zagrebskega nadškofa dr. Bauerja, banjaluskega škofa fra Garića, ljubljanskega škofa dr. Jegliča, ministra dr. Alajpovića, predsednika dež. vlade dr. Brejca, poverjenika dr. Vrstovška, generala Smiljanica, prof. dr. Janjića, obeh tajnikov kardinalovih, Mistra Jackman-a in Matraja Purdie-ja (ki je senior voj. kaplanov angleških pri solunski armadi) se je zbralo tudi precej občinstva na kolodvoru k slovesu.

Dr. Brejc se je zahvalil kardinalu za poset Ljubljani in ga še enkrat prosil, naj zastavi za Jugoslovane ves svoj vpliv, kjerkoli bo to mogoče.

Kardinal Bourne se je zahvaljeval za prekrasen sprejem in je izjavil, da mu obisk v Ljubljani ostane v prelepem spominu, da bi na Slovence mogel kdaj pozabiti.

F. K.

Združevanje občin.

Vprašanje občinskih tajnikov.

(Od veččaka smo prejeli naslednji članek, ki ga priobčujemo z namenom, da se o tej stvari razvije razprava, ne da bi se mi mogli v vsakem oziru strinjati z mislimi, ki jih razvija g. člankar. Ampak zadeva je prečeta in javnost naj se peča z njo stvarno, kakor je to lepo storil naš člankar. — Ured.)

Pred leti — posebno v letu 1911. do 1913. — je nastala nekaka epidemična bolezen po občinah: delitev večjih občin in tvoritev manjših samostojnih občin. — Ne bomo na tem mestu razmotrivali o nagibih, ki so dali povod za cepitev. — Gotovo je, da so pri večini slučajev prišli poleg stvarnih — v poštev zlasti politični razlogi, nekoliko tudi gospodarski, če se je delitev presojala s stališča, da naj se krijejo le gospodarski interesi posameznih delov občine, ne pa skupni. Menda se ne motimo, če trdimo, da se je takim separatistom zlasti dopadlo, da ima vsaka večja vas — svojega župana. — Če je bilo to modro, in s stališča skupnosti v interesu skupne javne uprave, o tem molčimo.

Jaz vsaj trdim, da ne. Vojna doba je tudi v tem oziru prinesla pavzo, — a že zopet sila na dan stara bolezen: zahteva po delitvi občin. — Čemu neki? Združitev, ne ločitev z dajsočas! Ni dvoma, da čakajo ravno občine še velike naloge, ko si uredimo glavno stavbo: državo. — Ali naj igrajo občine neznatne vloge bajtarjev? Gotovo ne, ampak bodo naj kot samozavestni, trdni gospodarji v

lepo zgrajenih, boljših in obširnejših kmetijskih domovih. — Urejeno posestvo — zloženo posestvo, urejene občine — združene občine! Le tako bo mogoče, dobro gospodariti v blagor občanom, kakor gospodariti na vse strani dober gospodar na večjem posestvu. — Torej predvsem: Nobene delitve občin več! — Lahko pa že danes razmišljamo, kako bi se dale občine združevati. Kdo bo trdil, da se — izvzemši prav redke slučaje v industrijskih krajih — križajo gospodarski interesi med našimi sosednimi, kmetijskimi občinami? In poglegimo ta nebroj malih občin n. pr. v kamniškem političnem okraju: od Kamnika do Cerkelj — vas pri vsaki, na tudi samostojna občina poleg občine, a par sto prebivalci in s predpisanim direktnim davkom niti do 1000 kron. Kako naj bo gospodarstvo pri takih malih občinah urejeno? — Ali bi ne bilo umestno že sedaj pripravljati načrt — ali vsaj razmišljati o njem, kako obliki naj dobe naše občine v prihodnje. Da pri današnji ne ostane, o tem smo vsi prepričani. — Morda bi se dalo v posrednih slučajih z združevanjem prižeti že sedaj (v slučaju potrebe seveda) na podlagi sedaj še veljavne občinskega reda (§ 2). Ampak obsebi umevno je, da je treba v vsakem slučaju brez izjeme imeti pred očmi le gospodarske interese, nikdar pa ne strankarsko-političnih. Ravno iz gospodarskih razlogov je mogoče tudi po sedanjih določbah občinskega reda način združevanja občin zaradi skupnega izvrševanja poslov, kakršen je mišljen v §§ 87 in 88 obč. reda. — Ne vem, zakaj bi se prvo kot drugo združevanje ne megle izvrševati že sedaj? Do tega bo moralo priti, in čim prej se prične z delom, tem bolje. Če so padle deželne meje, padle bodo tem lažje občinske. Oblika naših občin bo morala biti v prihodnje oblika velikih občin! To bodi načelo odločujočih oblastil!

V najtesnejši zvezi s preureditvijo občin je vprašanje občinskih uradnikov. — Da je tudi v tem oziru potrebna temeljita prenova, je gotova stvar, o kateri ni treba razpravljati. Ni treba zahtevati od župana, da je obenem občinski uradnik s temeljno izobrazbo in morda še z izpitom iz predmetov, tiščočih se upravnih poslov. Istotako ne bo mogoče zahtevati, da naj sedi v občinski pisarni cel dan župan, ki bo tudi pozneje lahko posestnik, obrtnik, makar še gostilničar povrh, če tudi bi bilo želeli, da bodita gostilna in županstvo dva čisto nasprotna pojma. Na vsak način bo potrebno, nastavitvi pri vseh županstvih združenih, večjih (velikih) občin strokovno usposobljene občinske uradnike: — stalno nameščene občinske tajnike z vsemi dolžnostmi in pravicami, ki veljajo za državne uradnike. — Jaz bi šel pri tej zahtevi še dalje: Občinski tajnik bodi zaprisežen državni, t. j. od države nastavljeni in od države plačani uradnik. Če bi bili proti temu pomisleki, pa bi morala država na vsak način izvrševati kontrolo pri nameščanju (imenovanju) občinskih uradnikov, predvsem pa sama skrbeti za dober, strokovno izvežban naraščaj.

Hotel sem s temi vrsticami sprožiti ne vprašanje, saj to že davno obstoji, ampak preračevanje vprašanja o ureditvi občin in v zvezi s tem o vprašanju občinskih uradnikov. — Ali bi ne bilo umestno, da bi se bavila z zadnjim vprašanjem komisija, ki ji je poverjena rešitev uredniškega vprašanja sploh?

—:—

Pismo iz Bosne.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

V Sarajevu, 8. m. 1919.

»Hrvatska Narodna Zajednica« se je priključila Starčevićevi stranki prava. Predvsem treba poudariti: »Hrv. Nar. Zajednica« ni in ne sme biti politično društvo, marveč samo kulturno-prosvetno. Ako ji hočejo njeni delegati v Belgradu dati politični značaj, pomeni to toliko, kakor da so ji podpisali smrtno obsodbo. Dejstvo, da je »Hrv. Nar. Zajednica« poslala kot delegata tudi dr. Mandića, znane srbofoba začasa avstrijskega režima, li pri mnogih Hrvatih izpodkopava ugled. Zanesljivo pričakujejo, da bo verifikacijski odbor črtal dr. Mandićev mandat. Z izjemo dr. Mandića nasprotniki »Hrv. Nar. Zajednice« uspešno agitirajo. Zgradba »Hrv. Nar. Zaj.« se podira polagoma, a gotovo. In vse to zaradi ambicioznih politikov, ki bi se bili mogli končno organizirati kot taki tudi izven »Hrv. Nar. Zajednice.«

Druga težka napaka, ki so jo storili od Zajednice izbrani delegati, je, da so ji s svojim najnovejšim korakom dali starčevićansko-strankarsko obeležje. Bosensko-hercegovska opozicija ni in ne bo nikdar imela značaja banovinske opozicije. Vzrok temu je v posebnih prilikah Bosne in Hercegovine. Starčevićanstvo je preživela politična doktrina, ki nima več svojega razloga za obstanek. Bodočnost ima socialno-gospodarske in kulturno-politične stranke. Zato se bodo z razpadom Starčevićeve stranke prava razšli tudi bosenski delegati, ki jih je izbrala »Hrv. Nar. Zajednica«. Nekaj bo dobila Pribičevićeva koalicija, nekaj Korošček »Jugoslovanski klub«, a nekaj najbrže Lorkovičeva skupina. To bo pospešilo ogorčenje, ki se je pojavilo v Bosni in Hercegovini med mnogimi Hrvati, posebno v vrstah lajske duhovščine in mlajšega redovništva zato, ker so delegati vstopili med Starčevićance. Z ozirom na to, da mandati še niso overovljeni, se ne more kalkulirati, h kateri stranki, odnosno skupini bodo prešli hrvatski delegati iz Bosne in Hercegovine.

Vančaš v zaporu.

Znanega stavbenega nadsvetnika in mestnega podžupana Josipa Vančaša so aretirali in izročili sodišču. Obdolžen je, da je bil v zvezi s protisrbskimi demonstracijami v letu 1914. Kakor govore, bodo vsled enake obdolžitve zaprli še nekaj oseb.

Spomenik nadvojvode Frana Ferdinanda odstranili.

Spomenik nadvojvode Frana Ferdinanda in vojvodinje Sofije na mestu atentata v Sarajevu (Latinska čuprija) so te dni odstranili. Sneli so relief, ki predstavlja nadvojvodski par, pieta, večno luč in avstro-ogrski grb. Ravnotako so z bližnje hiše sneli spominski ploščo o atentatu. Ostali so marmornati stebri in sedež »siste viatore« vis-a-vis spomenika, ki ga bodo — kakor poročajo — prenesli v vestibul deželne vlade. Relief in pieta pošljejo otrokom pokojnega nadvojvode. Na Latinski čupriji nameravajo sedaj postaviti spomenik napadalcu — Gavru Principu.

»Črna roka«.

Policijska kronika v Sarajevu beleži večinoma same tatvine. Krade mlado in staro, moški in ženske. Naravnost balkansko! V najnovejšem času je začela v Sarajevu svoje delovanje tudi apaska »črna roka«. Tako je ondan pismeno pozvala trgovca Radoševića, da ob 7. uri zvečer

nine in neveste, spremljali in blagoslavljali mrliče. Taki »licentiatusi« se omenjajo v Copincih, v Dolencih in v Selu.

Verska zmeda med ogrskimi Slovenci se je še povečala, ker se je poleg luteranstva tudi kalvinizem med nje zanesel. Széchy Tomaz je bil kalvincem bolj naklonjen kakor pa luteranom in je celo kalvinskega superintendanta k sebi poklical, da se z njim dogovori o daljnem postopanju (1631). Med predikanti obeh veroizpovedi je večkrat prišlo do razpora in prerekanja, ne le zaradi bogoslovnih vprašanj, temveč tudi zaradi dohodkov, ki so jih drug drugemu kratili. Poučno je v tem oziru neko pismo iz leta 1652., čegar prepis hrani župni arhiv v Martijancih. Med luteranskim in kalvinskim predikantom, ki sta bivala v tej vasi, je nastal tak prepir, da je bilo treba poklicati na pomoč turško vojaško oblast v Veliki Kanizi (Nagy-Kanizsa).

Turški aga je nato izdal sledeči odlok: »Martijanskim prebivalcem v komitatu Vas. — Mi najvišji aga trdnjave Kaniza vam vsem, ki ste v Martijancih, od malega do velikega, damo na znanje, ko bode to pismo brali, da je prišlo k nam izmed Vas 14 do 18 vaščanov s pismom, zapečatenim s pečatom vsega komitata. Razumeli smo vse, kar je v pismu pisano, da naj spada vsak k svoji veri, kalvinec naj vzdržuje kalvinskega predikanta, luteran

pa luteranskega in vsak naj plačuje svojemu predikantu. Mi kanizki aga to ukazujemo: prinašajte zvesto drug drugemu, ako ljubite svoje glave. Živite v miru med seboj; tudi oba predikanta naj sta mirna, ker če se bode ta prepirala, plačala bode ta s svojimi glavami. Luteran naj plača luteranu, kalvinec pa kalvinu. Teža se držite!«

Verska novotarija, ki se je razširila med ljudstvom po prizadevanju zemljiške gospode, je izgubila glavno oporo, ko se je plemstvo pričelo zopet vračati v katoliško cerkev. Ta prevrat se je izvršil deloma že v drugi polovici 17. stoletja. Batthany Adam, Nadasdy Franc in Széchy Peter, trije največji lastniki na slovenskem ozemlju, so se takrat povrnili v naročje katoliške cerkve. Batthany je v 15. dneh s svojih posestev okoli Novega Grada (Güssing) izgnal vse kalvinske pridigarje. Tudi Széchy in Nadasdy sta se mnogo trudila, da izpreobrneta podložne kmete. Župne cerkve v Tišini, pri Sv. Juriju, Soboti, Martijancih, Copincih in na Selu so po osemdesetih letih zopet dobile katoliške duhovnike; z gornjelendavskega in sobotskega gradu so bili luteranski predikanti pregnani. Széchy Peter, ki je bil pri svojem spreobrnenu zelo vnet katoličan, bi bil skoro gotovo tudi druge cerkve luteranu vzel, ako bi bilo dobiti dovolj slovenskih katoliških duhovnikov. Umrl je

brez potomcev kot zadnji svojega rodu leta 1684.

Novi mejnik v zgodovini ogrskih verskih homatij je postavil državni zbor v Ödenburgu leta 1681. Na podlagi njegovih razprav je cesar Leopold I. izdal odlok, ki je sicer priznaval svobodo veroizpovedi, a dovoljeval luteranske in katoliške cerkve le na določenih krajih. V železni županiji sta bili za luterance taki »artikularni mesti« Csoba blizu Kiseka in Dömölk pri Malem Celju, za kalvince pa Ö. Po drugih krajih bi bili »papincem« vzeli, zapustiti. A vendar je še preteklo skoraj pol stoletja, preden je prišlo do popolne izvršitve tega sklepa, dasiravno so jo že imenovani plemiči med Slovenci pripravljali. Gorenji Sinik je Batthanyjeva rodbina l. 1817. luteranom odvzela, Karol VI. je slednjič na prošnjo giurskega škofa in kardinala Zinzendorfa odločil, da se morajo v železni županiji katoličanom vrniti vse cerkve, ki so nekdanj bile njihova lastnina. Zdej je bila predikantom zadnja ura (1732). Dva izmed njih, pri Sv. Benediktu in v Gornjih Petrovcih, so morali pandurji izgnati, ker se nista hotela ganiti s svojega mesta, selski predikant je šel v Gobo za slovenskega pridigarja, križevski »farar« pa se je pokatoličnil in dobil na štajerskem v nekem gradu skromno službo. Protestantski kantorji in učitelji so ob prihodu katoli-

ških župnikov prisegli na katoliško veroizpoved in večinoma ostali na svojih mestih.

Cerkve so bile zdaj v rokah katoličanov, toda ljudstvo se vendar ni takoj izpreobrnilo. Preveč dolgo je protestantstvo tu gospodarilo. Skoraj polstoletje so luterani in kalvini rohneli zoper »papinsko malikovanje« in več redov je bilo zapored vzgojenih v novi veri. Luteranstvo je že prešlo ljudstvu v meso in kri. Iz zapisnikov prve katoliške vizitacije leta 1678 spoznamo, da so se med Slovenci železne županije ohranili komaj ostanki katoličanstva. V Tišini je bilo na primer od 1492 prebivalcev le 255 katoliških; v županiji sv. Benedikta, ki je imela še predikanta Blaža Keresturi, po rodu Hrvata, so navedeni le 4 katoličani, v Selu so bili sami protestanti, razen par otrok, ki so jih menda starši dali katoliškemu župniku krstiti; pri Sv. Sebastjanu je bilo 5 katoličanov, v Zgornji Landovi, kjer je bil že katoliški župnik Jurij Szikili, po rodu Madjar, je med 982 prebivalci priznavalo katoliško veroizpoved. Umevno je, da si je spričo teh razmer katoličanstvo le polagoma zopet moglo osvajati tla in je bilo treba stoletnega poučevalnega in vzgovalnega dela, preden je bila večina prebivalstva zopet katoliška. (Konec.)

—:—

prinese pred katedralo 5000 kron. Radošević se je odzval pozivu, a je ob enem kljub njihove prepovedi obvestil o tem policijo. A člani »črne roke« so spoznali krdelo dokaj navihnih detektivov ter se niso niti približali. Drugi dan na to je prejel Radošević grozljivo pismo, da bo z glavo plačal, ako še enkrat pokliče proti njim policijo. »Nas je 47«, so mu pisali, »zato se varujte. Prinesite določeno vsoto nocoj-šen večer pred deželno banko!« Točno ob 7. uri zvečer je prišel Radošević pred deželno banko vis-a-vis kavarna Slavija. K njemu pride neki indijev, član »črne roke« in ga pozdravi z geslom, dogovorjenim v pismu:

»Dobro za dobro, zlo za zlo! Dajte denar.«

Radošević pa potegne revolver in ga lopovu naperi na prsi. Priskočili so detektivji, ki so se topot preoblekli v šoferje in potnike. Razen voditelja so prijeli še dvojico, ki sta se tačas potikala okoli deželne banke. Preiskava je v teku. Ta slučaj je pripovedoval vašemu dopisniku sam go spod Radošević.

Razna poročila.

Graški Nemci ostanejo trdovratni.

LDU Gradec, 11. marca. (DKU) Pod predsedništvom deželnega glavarja dr. von Kaana je bila danes 12. seja provizorične deželne zbornice. Deželni glavar je predvsem dal izraza ogorčenosti in globoki žalosti nad krvoprelitjem, katero so povzročili Čehoslovaki na Nemško Češkem. Potem je omenil o uporih v okrajih Radgona in Cmureku, ki so posledice jugoslovanskega pritiska. Deželna vlada in deželni svet sta slejkoprej za to, da se v očiščenem dogovoru, ki je bil sklenjen v Mariboru, pridržujeta vse nadaljne energične korake v odstranitvi protipravnega zasedanja na Spodnjem Štajerskem ležečega k Nemški Avstriji pripadajočega ozemlja in da se bodeta prizadevala, da se omogoči tamšnjemu prebivalstvu pravica samoodločbe, kar bi se v prvi vrsti moglo doseči samo potom zasedanja spornega ozemlja od kake nevtralne ententne države. Deželni glavar je potem omenil dogodke, ki so se dne 20. in 22. februarja dogajali v Gradcu ter ožigosal početje takozvanih komunistov, ki se v vsem svojem bistvu ne razločuje mnogo od špartakovcev. Na vprašanje poslanca Wastiana, kaj misli vlada storiti, da se v zasedenih krajih Spodnje Štajerske izvolijo poklicani zastopniki v narodno skupščino, je odgovoril deželni glavar, da je deželna vlada glede teh treh mandatov v volilnih okrajih Srednje in Spodnje Štajerske že stopila v stik z državnim svetom. Smatra izvolitev poslancev za te okraje za zelo važne, že z ozirrom na mirovna pogajanja.

Razorožitev Nemčije.

LDU Pariz, 11. marca. (DKU) Najvišji vojni svet je v večerajšnji seji po izvajanju maršala Focha definitivno sklenil o razorožitvi Nemčije. Nemčija sme imeti samo 100.000 mož, ki se rekrutirajo za dobo 12 let; obdržati sme tudi primerno število topov, strojni in pušk, katerih število je tudi določeno. Nemčija mora opustiti svoje vojaške zaloge in ne sme imeti nobene vojne mornarice. Tudi sme obdržati nekaj letal. Ves material in strelivo, ki presega začetno mero, mora razdejati. Potem je vojni svet uredil zadevo z malimi državami in sklenil, da smejo te poslati v finančno komisijo 6, v gospodarsko pa 7 zastopnikov. V sredo in četrtek se bodo razpravljala vprašanja vzhodnih in zahodnih mej Nemčije in v soboto vprašanje odškodnine.

Zveza narodov.

LDU Bern, 10. marca. Švicarska brzojavna agentura poroča: Mednarodna konferenca za zvezo narodov je v popoldanski seji razpravljala o obsegu te zveze. Poročevalec komisije je predložil resolucijo, kjer se naprošajo posamezni člani, ki podpisujejo pogodbo, naj pri sestavljanju pogodbe sodelujejo vsi narodi, ki prihajajo v poštev kot člani zveze narodov. Nadalje zahteva resolucija, naj bi zveza obsegala vse narode in naj se prizna tudi židovskemu narodu, ki bi se narodno organiziral na demokratični podlagi, pravica do pristopa k zvezi narodov. Izraža se želja, da se dovoli rimski stolici, sodelovati pri zvezi narodov. Države zveze se morajo obvezati, da ne bodo sklepale med sabo ali s tretjimi državami dogovorov, ki nasprotujejo zvezi narodov in pravicam držav, pripadajočih zvezi narodov. Obvezati se morajo, da bodo vse svoje pogodbe objavile še pred ratifikacijo. Tajne pogodbe so prepovedane.

Trgovskih zvez med Češko, Italijo in Nemško Avstrijo ni.

LDU Praga, 11. marca. Čehoslov. tisk. urad poroča: Vest »Slovenec« z dne 9. t. m. o trgovskih zvezah med Italijo in Nemško Avstrijo ter Čehoslovaško republiko ni resnična. Med Jugoslavijo in Čehoslovaško republiko se je dosegel sporazum

glede kompenzacijske trgovske pogodbe, ki vsebuje vse panoge izvoza Čehoslovaške republike in uvoza in izvoza Jugoslavije. Ta kompenzacijska pogodba se je definitivno sklenila dne 26. januarja t. l. Z Italijo in z Nemško Avstrijo se ni podpisala nobena kompenzacijska pogodba. Z Italijo so se sicer vzpostavile trgovske zveze in stavili predlogi glede provizornega trgovskega dogovora. Do tega dogovora pa ni prišlo ker so se pokazale velikanske težkoče. Ni res, da obstoji pogodba z Italijo in Nemško Avstrijo na škodo Jugoslavije. Naši odnosi do naše zaveznice Jugoslavije se morajo postaviti na najširšo podlago, dočim je treba trgovske odnose z Nemško Avstrijo, ki je nam sovražna država, temu primerno urediti.

Politične novice.

— Kako prostovoljno je bilo ljudsko glasovanje na Koroškem, o tem naj priča sledeči dopis: Nemški listi vedno poudarjajo, da je bilo takozvano ljudsko glasovanje za Nemško Avstrijo na slovenskem delu Koroške popolnoma prostovoljno. Imamo zanesljive podatke o tej prosti volji iz neke občine v bližini Beljaka. Zupan je poslal na vse vasi tiskovine v podpisovanje. Neka vas je vrnila prazno nazaj. Čez nekaj časa prinese občinski sluga nemčurske občine polo zopet k zastopniku te vasi in pravi, da je prišel iz Celovca na log, da se morajo vsi podpisati. Takšna je torej tista bajka o prosti volji ljudstva. V drugih krajih so se vsedli zastopniki vasi k mizi in kar tam podpisali imena takozvanih volilcev.

— Urednik »Goriškega Slovenca« pobegnil. Iz zasedenega ozemlja poročajo, da »Goriški Slovenec« ne prihaja več v slovenske kraje. Ljudje ne vedo, ali še izhaja ali ne. Baje je storil žalosten konec. Urednik Jušič, rojen beneški Slovenec, je pobegnil. To je pač najpametnejše dejanje, ki je mogel napraviti. Zakaj je Jušič pobegnil, ni znano, zdi se pa, da ga je postalo strah in groza slovensčine, ki jo je pisal njegov listič, ter bedarij, ki jih je prinašal. Naših ljudi pa ni strah in ostanejo. Še bodo prišli Jušiči, pa vsi bodo pobegnili, slovensko ljudstvo pa bo ostalo!

— Vprašanje Dalmacije za Jugoslavijo ugodno rešeno. Zadrski »Narodni List« od dne 25. februarja, ki smo ga te dni prejeli, poroča na uvodnem mestu, da je ravnokar prejel iz Pariza iz najzanesljivejšega vira vest, da je naša pravda, v kolikor tiče Dalmacije, že dobljena. Več zaenkrat ne sme povedati.

— Preganjanje jugoslovanskih uradnikov. Italijanska okupacijska oblast v Zadru je ustavila plačo vsem slovenskim uradnikom, ki niso vložili prošnje za potrditev v službi.

— Italijani zapirajo šole. Admirar Millo je v Šibeniku dal zapreti realno gimnazijo in deklislo meščansko šolo, to pa zato, ker je tamšnje učitelstvo odklonilo nadzorstvo nekega italijanskega profesorja, ki nima za nadzorniško službo nobene naslova.

— Proti preganjanju v Srbiji. Mil. P. Savčić, ravnatelj »Epohe«, priobčuje v svojem listu uvodnik na naslov notranjega ministra Pribičevića, v katerem ga resno svari pred preganjanji, ki se očitno pripravljajo proti Srbom, ki so bili začasa sovražne okupacije ostali doma. Le-tem se očita, da so paktirali z Avstrijci, dasi niso storili ničesar drugega, nego da so skušali v danih razmerah ohraniti življenje sebi in svoji družini, kakor so pač vedeli in znali. Tudi Miloš Obranović je pred sto leti delal približno isto, tudi njega so sodobniki in še potomci dolžili kot »pašinega slugo«, a končno so pa le spoznali, da je ob danih razmerah še najbolje koristil domovini s politiko, kakoršno si je bil izbral, ter so mu postavili spomenik. Gorje mu, kdor sedaj voha za izdajalci in hoče uvesti nova preganjanja med izmučenim prebivalstvom, ki je tako potrebno pokoja, rednih razmer, da si more odpočiti, se umiriti in posvetiti rednemu delu. Gorje, ako se itak razboleli in občutljivi duhovi znova poženejo v bes in obup! Kdo bi tedaj padel kot prva žrtev, je lahko uganiti. Zato naj notranji minister pazi, kaj dela. Doslej ga nihče ne obtožuje, ker vedo, da minister ne pozna spletk, ki se pletejo pod njegovim plaščem. Da jih bo spoznal, mu jih odkriva: V Belgrad so došli obenem z Vami Vidman, Fulanović in Trnski, trije avstrijski uradniki, ki so dosti Belgrajčanov poslali na vesala, na tisoče jih internirali in preminog srbski dom onečastili. In veste, zakaj so prišli? Zato, da pod Vašo upravo — in ne morda pod Remenovim gubernatorstvom — znova napolnijo belgrajske ječe. Stotine Belgrajčanov se danes trese pred ovadbo teh srbskih mučiteljev, da ne bi postali njih žrtev. Srbsko partizanstvo in osebna mržnja se danes poslužuje teh dušmanov, da razčisti stare račune. O tem Vas obveščam in Vi me boste lahko umeli, ker veste, kaj se pravi po nedolžnem trpetju.

'Nmv čez izaro.

Čenjeni g. urednik! Sinoči sem bil pri pozdravu kardinala v »Unionu«. Divno lepo je proizvajal zbor Glasbene Matice točko za točko. S posebno hvaležnostjo se pa spominjam na koroško Treiberjevo »Nmv čez izaro«, ki je ravno v sedanjem položaju tako pomembna za bodočnost naše usode. Peli sta se dve kitici, a tretja menda ni nikjer znana, kakor v moji rojstni fari, kjer je to pesem v 30tih ali 40tih letih prejšnjega stoletja zložil stari Treiber kot mlad študent na svojem povratku preko Roža v Bače. Potoval je iz Celovca na počitnice peš po Rožu v Ledinice (tako govori ljudstvo, ne Ledenica, kakor se uradno glasi). Ko je v Ledinicah počival ter gledal na zapad čez takozvani log (gmajna) na Baško jezero, se mu je onstran jezera smehljala nasproti ljubljena rojstna vas: Bače. In tedaj je zapel:

'Nmv čez izaro,
'nmv čez gmajnico
tam je biv moj dóm
z mojo zibalo,
zibali so me
mamica mojâ
noj prepevljali
haji hajo.

Sem pu'ebič rastov tam
noj sem biv vesev,
ne'ktero pesmico
sem tam zapev.
Vse drugače je,
ni več mamice,
zdej pa ni več
moj veseli dom.

Hiša oč'na,
ljuba mamica,
oh, da b' najdov še
enkrat oba.
Najdov bi jo še,
mamico mojo,
pa b' spevlov spet
haji hajo.

Tretja točka je čudno lep, naraven zaključek te res narodne pesmice. Najlepši čut narodnega hrepenenja v tretji se ujema z ljubkim izrazom ljubezni do rodne hiše in matere v prvi kitici. Druga kitica prede misel naprej ter jo prekine z moll-akordom prave slovenske duše: ni več — ni več. A h koncu odpre pesniku hrepenenje oči v bodočnost, da bi bil spet dom z mamico vred moja last. To se pa dandanes dogaja, ko se mamica Jugoslavija bori za lastno zemljo baškega jezera v beljaški okolici. — Dal Bog, da bi jo kmalu zapeli mi Korošci, sprejeti na jugoslovanski domači zemlji materi Jugoslaviji! — Dr. J. A.

Najnovelše.

VERIFIKACIJSKI ODSEK KONČAL SVOJE DELO. — NOVE KOMPLIKACIJE.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 11. marca. Verifikacijski odsek je končal svoje delo. Njegovo poročilo je tiskano in se bi moralo danes razdeliti poslancem. V zadnjem trenutku pa je nastopila nova komplikacija. Več članov Narodnega veča iz Istre se je po dr. Črvarju, ki je prišel iz Pariza v Belgrad, pritožilo, češ da je volitev sedanjih poslancev iz Istre neveljavna, ker bi morali priti v narodno predstavništvo dr. Črvar, Grašič in člani Narodnega veča iz Istre, ki se niso svojim mandatom nikdar odpovedali. Verifikacijski odsek bo jutri v zbornici o vsem poročal. Pričakuje se, da bo zbornica odseku sedanje poročilo vrnila, da se spopolni.

DANAŠNJA SEJA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 11. marca. Jutri ob 10. uri dopoldne se bo vršila seja narodnega predstavništva z edino točko dnevnega reda: Poročilo verifikacijskega odseka. Prestolni govor kakor tudi manifestacijska seja za naše meje se je morala preložiti zaradi uverovljenja mandatov.

JUGOSLOVANSKI KLUB NA DELU.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 11. marca. Jugoslovanski klub ima redno svoje seje vsaki dan ob 10. uri zjutraj. Med drugim delom se sestavljajo tudi interpelacije. Čeravno so prometne zveze z domovino slabe, ima klub vendar zvezo s svojim ljudstvom.

REGENT ALEKSANDER LAHNO OBOLEL.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 11. marca. Prestolonaslednik Aleksander se je pri avtomobilni vožnji v Belgrad lahko prehladil in mora ostati v postelji. Vsled tega se bo prestolna beseda zakasnela, dokler se njegovo stanje ne zboljša.

ZADERSKI POSLANEC DR. JELIĆ DOŠEL V BELGRAD.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 11. marca. Danes je prispel v Belgrad poslanec dr. Jelić, profesor bogoslovja iz Zadra, ki zaradi italijanske okupacije doslej ni mogel priti. Vstopil je v klub Starčevićancev.

NELOJALNOST.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 11. marca. V nekem tukašnjem listu je neki pristaš slovenske JDS podal sliko o političnih razmerah na Slovenskem. Ta slika je zelo netočna in strankarsko pobarvana. V tem članku se VLS predstavlja kot avstrijska stranka in se trdi o njej, da je prišla na vlado s pomočjo avstrijske vlade. Članek namerja preslepiti neinformirano srbsko javnost, kar je nelojalno, pa tudi brezuspešno.

PRIZNANJE WILSONOVH NAČEL ALI MIR BREZ AMERIKE.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Basel, 11. marca. V švicarskih političnih krogih so mnenja, da se ne dajo poravnati posamezna nesoglasja, ki so nastala med Wilsonom in Clemenceaumem. Wilson bo od svojih zaveznikov zahteval, naj priznajo njegova načela, ali pa naj sklenejo mir zmagovalcev, a brez Amerike.

KDAJ SE BO SKLENIL MIR?

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Washington, 11. marca. Wilson je v kongresu izjavil, da se bo preliminarni mir sklenil začetkom aprila, definitivni mir pa začetkom junija.

ITALIJA ZAHTEVA DEMOBILIZACIJO SOSEDNJH DRŽAV.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Pariz, 11. marca. Ob priliki obnovitve premirja bo italijanska vlada zahtevala, da morajo države bivše Avstrije, ki mejijo na Italijo, takoj demobilizirati, da bo potem Italija tudi sama lahko demobilizirala in da preneha jugoslovanska nevarnost.

Dnevne novice.

— Za rektorja na belgrajškem vseučilišču je bil izvoljen prof. Djoka Stanojević.

— Trboveljski premogovniki pod državnim nadzorstvom. Ljubljanski dopisni urad poroča dne 11. marca iz uradnega vira: Vsled zahteve delavstva Trboveljske premogokopne družbe, kakor tudi, ker obstoja sum, da družbina uprava sistematično znižuje produkcijo premoaga, je danes vladna komisija pod vodstvom podpredsednika deželne vlade dr. Zerjava ob sodelovanju poverjenika za socialno skrbstvo Prepeluha ter rudarskega nadsvetnika Pirnata na licu mesta v Trbovljah zaslila delavstvo ter si ogledala delavska stanovanja in dnevni premogokop. Premogovniki Trboveljske družbe so se z današnjim dnem stavili pod državno nadzorstvo. Glavna razprava, kjer se bosta zaslila obe stranki, bo v Ljubljani dne 20. t. m. nakar bo vlada mogla skleniti končne ukrepe Trboveljske premogokopne družbe.

— Odpuščenji vojakov pozor! Prošnje odpuščenih vojakov radi odškodnine za izgubljeno civilno obleko, katera je bila svoječasno oddana pristojnim vojaškim skladiščem, se naj zanaprej pošiljajo dopolnilnemu poveljstvu in Ljubljano, Ambrožev trg 7 (in ne več intendanci dravske divizijske oblasti), katero bo v naprej tozadevne prošnje reševalo.

— Celjsko pevsko društvo priredi v soboto, 15. marca koncert v Mestnem gledišču, v nedeljo pa v Narodnem domu celjskem; začetek ob pol 8. uri zvečer oziroma v nedeljo ob 3. popoldne. Na teh koncertih nastopi prvič v Celju najznamenitejša koloaturna pevka ga. Pavla Lovšetova iz Novega mesta. Pela bo med drugimi najnovelše Pavšičeve samospeve iz Zupančičeve zbirke »Ciciban« in slovečo rusko pesem Alabijejeva »Slavček«, kjer umetnica razpolaga z ogromnim obsegom dve in pol oktave (od »a« do »d«). Spored bo pri vsakem koncertu drug, za nedeljo osobito naše narodne. Obenem nastopi naša ljuba znanka izza lanskih koncertov — odlična pianistka gđe. Dana Koblerjeva, ki razen tega spremlja na klavirju točke ge. Lovšetove. Pevski zbor (čez 70 pevk in pevcev) pa bo proizvajal skladbe Adamiča, dr. G. Kreka, Ferjančiča, Risto Savina in dr. J. Ipavca, pa tudi jugoslovanske narodne pesmi. — Natančen spored prihodnjih. — Oddaljene goste in ljubitelje petja opozarjamo zlasti na nedeljski koncert.

— Ogenj. V graščini na Goričanah so se vžgali tramovi pod pečjo. Ljudje niso precej opazili. Tako je strop pregorel na dveh narbih. Prišla je brizgalna iz Preske in tovarne na pomoč, tako da so takoj pogasili ogenj.

Ljubljanske novice.

Ij Krekova prosveta — Alojžišče. V četrtek zvečer ob 7. uri predavanja za gospodične iz trgovin in raznih uradov. Predava gđna. dr. Piskernik.

Ij Ententna komisija. Sinoči je prispela v Ljubljano ententna komisija, sestojča iz štirih generalov, da preišče dogodke, ki so se baje vršili dne 12. februarja na kolo-dvoru v Zagrebu.

Ij »Crnošolec«. Medvedovo družinsko dramo, vprizori Ljudski oder v nedeljo, 16. marca ob 7. uri zvečer v Ljudskem domu ob priliki desetletnice Šentpeterskega prosvetnega društva, na kateri govori predsednik Slov. kršč. soc. zveze gosp. župnik Finžgar. Vstopnice se dobe v predprodaji v Jugoslovanski knjigarni in pri gđc. Strahovi, Sv. Petra cesta 77. Vsled tozadavnega sklepa prosvetnih društev vstop k večernim predstavam otrokom pod 10 let ni dovoljen, od 10 do 14 let pa le v spremstvu staršev.

Ij Glasbena Matica. Pevska vaja se vrši v četrtek, dne 13. t. m. v pevski dvorani ob 8. uri zvečer. Ker so nujne in važne stvari na programu, prosimo polnoštevilne udeležbe!

Ij Repertoar narodnega gledališča. Dramsko gledališče. V torek, 11. t. m., ob pol 8. uri zvečer H. Ibsena »Strahovi« za abonement A. — V sredo, 12. t. m., ob pol 8. uri zvečer »... ulica št. 15«, uradniško predstava izven abonementa. — V četrtek, 13. t. m., H. Ibsena »Strahovi« za abonement C. — Operno gledališče. V torek, 11. t. m., ob pol 8. uri zvečer »Boheme« za abonement B. — V sredo, 12. t. m., ob pol 3. uri popoldne »Mamselle Nitouche« izven abonementa za p. n. občinstvo iz dežele. — V četrtek, 13. t. m., ob pol 8. uri zvečer »Boheme« za abonement A.

Ij V dramskem gledališču je gorečnost nekaterih biletinerjev res prav izredna. V abonirano ložo s štirimi sedeži pride pet gostov. Med prvim dejanjem vstopi biletiner in zahteva plačilo za peti sedež. Gosti ga odpravijo, češ, naj ne moti predstave in naj pride med odmorom. Kljub temu pride biletiner med prvim dejanjem še drugič in tretjič po doplačilo za peti sedež. S težavo ga odpraviš. Med odmorom ti potem dopove, da višji nalog takoj zahteva doplačilo, ker bi se drugače lahko zgodilo, da peti sedež ubeži. Abonentom, ki smo bili pri 33 predstavah, torej ne zapajo deset minut, da bomo doplačali za petega gosta, rajši motijo občinstvo med predstavo, dasi bi morali sami skrbeti za red. — Abonent.

Ij Aprovizacija. — Kaj pa uradniške skupine? Koliko tednov — ne, mesecev je že minulo, odkar smo dobili nove izkaznice za razne uradniške skupine, pa še danes ne vemo — čemu? Saj za to, kar se dobi nanje, zadostovale bi bile stare popolnoma. Dobi se namreč — nič. Čemu se je pa sploh vabilo vsakega posebej tja na Poljansko cesto št. 13 po nove izkaznice, če se je že naprej vedelo, da se na nje ne bo izdajalo živil. Škoda truda, pisanja, papirja, znamk in časa. — Ali ste, gospoda, morda mnenja, da uradnik danes živi boljše, nego najslabši delavec ali — sicer tudi vse časti vredni in prepotrební — cestni pometač? Uradnik.

Ij Ogenj. Včeraj popoldne ob 3/3. uro je v Spodnji Šiški gorela baraka, v kateri je prodajalna Antonije Logar. Škode je mnogo. Na lice mesta je takoj došlo Ljubljansko gasilno društvo in ogenj pogasil.

Ij Klasifikacija konj. H klasifikaciji konj morajo priti letos izjemoma tudi vsi garjevi konji, četudi bi bili po uradnih živinozdravniških kontumacirani.

Jugoslovani in Italijani.

Božidar Sosnofski priobčuje v nedeljski »Zeit« članek o Jugoslovanih in Italijanih, ki je za te kaj malo časten. Govori tako-le:

Italijani so upali in sanjali že več desetletij, da bodo razpalu Avstrije dosegli to, za čemer je šlo vse njihovo stremljenje in delovanje, da bodo neomejeni gospodarji Adrije. Potem bi bila Adrija res »njihovo morje«, o katerem so vedno sanjali. Sedaj je Avstrija res razbita, ne sicer toliko po Italijanih kakor po notranjih sovražnikih, a Adrija še vedno ni italijanska, temveč še vedno »grenko morje«, kakor poje o njem d'Annunzio. To razočaranje Italijane seveda razjuti in oni smatrajo početje Slovanov za nečuvno oholost, ker ti niso kar nič voljni se podvreči laški nadvladi in se odreči lastnim zahtevam po tem tako zaželjenem morju.

Zaviti v svojo »latinsko« prevzetnost živijo Italijani v trdni misli, da so samo oni upravičeni zahtevati to obalo zase in da so Jugoslovani samo nepoklicani vsiljenci. Nočejo priznati, da so Slovani potomci starih Ilirov, kakor ti trdijo — ti tega seveda ne trdijo, pač pa da so posestniki onega sveta, ki je pripadal stari Iliriji. Naj bo že že to kakor hoče, gotovo je, da Italijani niso prav nič bolj potomci starih Rimljanov kakor pa Jugoslovani potomci starih Ilirov. To sklicevanje

na doumevano historično pravo pa nima danes seveda sploh nobene praktične vrednosti. Jugoslovani so pač tukaj in sicer že tako dolgo, da je kar otroče, jih označevati kot vsiljence. Neki italijanski list sam to potrdi, ko pravi: »Če so Slovani v Istri 100 let, 500 ali 1000 let, istina je, da so tukaj, in če ne nastane kaka kuga, da jih iztrebi, bodo gotovo še prav dolgo tukaj. Če že iz drugih vzrokov ne, že zaradi tega, ker niso ločeni od svojih slovanskih bratov v Avstriji, ampak so z njimi v zvezi, ker meji njihova domovina na Kranjsko in Hrvaško.«

Trdovratnost, s katero odrekajo Italijani Jugoslovanom njihovo opravico na adrijski obali, se nam zdi torej z ozirom na resnične etnografske in geografske razmere nepojmljiva. Razlagamo jo pa lahko psihološko: Stoletja in stoletja so vladali Italijani v Istri in Dalmaciji, četudi so se morali za to boriti; v zadnjih stoletjih niso igrali Slovani poleg njih prav nobene vloge. Slovani so bili sicer tukaj, a niso prišli v poštev. Niso bili dosti več kot sužnji in Italijan je imel za obte imeni isti izrez. Bili so hlapci in oholim beneškim aristokratom in patricijem ni prišlo niti v sanjah na um, da bi jim priznali katerekoli pravice. In to razmerje je trajalo še potem, ko sta Istra in Dalmacija postali avstrijski. Trajalo je tudi v Trstu, akoravno se beneški lev tam nikdar ni mogel vgnezditi; to pa zato, ker niso samo Benečani, temveč tudi avstrijski Nemci imeli Slovane juga za hlapce. Šele leto 1848. je to razmerje izpremenilo, ker je vzbudilo v Slovanih spomine na davnominulo slavo hrvaškega kraljestva, bolj rečeno, ker je vzbudilo misel, da bi so ta slava zopet obnovila; saj je tlel ta spomin vedno v srcih Slovanov, a postal je bil tekom stoletij že skoraj legenda, kojo oživotvoriti si nihče niti misliti ni upal. Pa je prišel Ljudevit Gaj in je pričaral pred njihove željne duše ilirsko kraljestvo; prišel je pomladni vihar leta 1848. prevel je Slovanov srca in možgane in je pogonil s svojim dihom v hitro rast kali, ki jih je bil zasadi Gaj. Takorekoč čez noč so se zavedli Jugoslovani svoje narodnosti in ni bilo več zanje besede: nazaj, samo: naprej. Zmerno, a nevdržena je ta misel rasla in zahtevala svojih pravic.

Toh pravic pa Italijani ob Adriji niso hoteli priznati, da, imeli so jih za krivico. Sto in stoletna navada v mišljenju, da Slovan teh pokrajin ni več kakor podrejeno listje, je vzbudila v italijanskih možganih nekako zmedo pojmov, in mislili so, da je naravna pravica Slovanov do kosčka zemlje pod sonce le prodrzna in neutemeljena zahteva. Njih gospodarski ponos se je uprl proti domnevanju, da bi s temi ljudmi živeli v istem prostoru, sedel ob isti mizi, da, da bi z njimi delili celo pravice domačega gospodarja. To jim je bilo preveč. Slovani so bili v njihovih očeh samo služinčad, pakaža, in ta ne spada tja, kjer sedi Italijan. Spada pač v poselsko sobo, v hlev, na dvorišče. Zapri se vrata, ki so vodila v njihove v zakladi stare kulture opremljene sobe, in so branili Slovanom vstop. A Slovani, sedaj prešinjani od misli njihove narodne vrednosti, spominjajoč se bajne preteklosti, navdušeni od upanju na veliko bodočnost, vznevoljeni vsled stoletja trajajočega hlapčevstva; ti doslej tako zaničevani, k tlem se klanjajoči Slovani se niso dali več odgnati od oholih besed in kretenj prevzetnih Italijanov. Z trdo pestjo so trkali na zaprta vrata, vedno glasneje, vedno bolj grozeče; Italijanom je v hiši postajalo čimdalje bolj neprijetno in tesno, lotila sta se jih strah in onemogla jeza. Kajti morali so gledati, kako je pod težkimi bobnečimi udarci Slovanov padel tram za tram iz vrat, kako se je vedno bolj bližal trenutek, ko bodo vrata odnehala in se bo divja četa zmagepijana vsula v krasne dvorane, veseleč se življenja na dragoce-nem pohištvo. Še ni prišlo do tega, že so lahko priklicali pomoči, klicali so je, vedno glasneje, polni strahu, obupaje, naj jih vendar slišijo onostran Adrije.

To je bilo psihološko izraženo, potek razmerja med Italijani in Jugoslovani ob Adriji do izbruha vojske.

Rastoča skrb in jeza napram vedno višjemu slovanskemu valu, ki je začel obdajati Italijane od vseh strani, nam je torej lahko umljiva. Kajti ni ga še bilo na svetu ne naroda in ne posameznika, ki bi se rad odpovedal samovladi, tem manj, če se nam je vsled dolge dobe in navajenosti že vtelesila; zlasti pa še, če jo moramo deliti s kakim takim, ki ga ne smatramo za enakopravnega in enakovrednega. Zato lahko razumemo, če se Italijani z vso silo upirajo taki misli. Razumljivo je, pravimo, a ne pametno, ker je tak boj brezuspešen. Izid boja je bil znan že vnaprej. Najsi so se Italijani še tako spretno in trdovratno branili, njihov končni poraz se ni dal več odvrniti. Četudi so bila odločujoča mesta njihova, čeprav so imeli razpoložljiva bogata denarna sredstva, nekaj jim je manjkalo, in sicer ravno to, kar pri takih bojih pribori zmagajo: manjkalo jim je števila. Število je bilo popolnoma na slovanski strani. Poglejmo sledeče številke, po ljudskem

štetju 1910; te številke so sicer že večkrat objavljene, a ker spadajo neobhodno v ta lepi članek Sosnofskija, jih priobčimo še enkrat.

Trst 118.000 = 62% Italijanov, 57.000 = 29% Slovencev, 2000 Hrvatov in Srbov, skupaj 59.000 = 29% Slovanov; Gorica in Gradiška 90.000 = 36% Italijanov, 155.000 = 64% Slovanov, od teh pretežna večina Slovencev; Istra 147.000 = 38% Italijanov, 55.000 = 15% Slovencev, 168.000 = 43% Hrvatov in Srbov, skupaj 223.000 = 58% Slovanov; Dalmacija 18.000 = 28% Italijanov, 627.000 = 97% Slovanov, v prvi vrsti Hrvatov, potem Srbov. Skupno: 373.000 = 26% Italijanov, 1.064.000 = 74% Slovanov. Torej je Slovanov skoro tri četrtine, Italijanov pa komaj ena. To je razmerje, ki nikakor ne more biti Italijanom ugodno; najmanj pač v Dalmaciji, kjer se je njihovo število skrčilo na 18.000.

Ta dežela je sploh klasičen primer za to, da je v modernem narodnem življenju število odločilni činitelj. Italijanov je bilo v Dalmaciji leta 1813, nekako 25 odstotkov, leta 1869. samo še 11 odstotkov, danes morda 2-7 odstotkov. Kljub temu pa, da je bilo število Italijanov vedno tako majhno — saj jih tudi prej ni bilo dosti več kot sedaj, samo da se jih je zaradi vladajočega sistema več vpisalo za Italijane, pr. Koroška, — kljub temu, pravimo, je bila vsa deželna vlada izključno v njihovih rokah. Pred letom 1848. je bila Dalmacija upravno dodeljena celo lombardsko-beneškemu kraljestvu. Uradniki in učitelji so bili Italijani, dalmatinska mladina je študirala na univerzi v Padovi. Pa tudi po letu 1848. so obdržali Italijani še dolgo časa krmilo v svojih rokah. To se vidi že iz sestave dalmatinskega deželnega zbora, ki je še po letu 1860. štel od 43 članov 31 italijanskih in samo 12 slovanskih.

Trajno se seveda take kričeče krivično razmerje moči ni moglo držati, odkar je leto 1848. kot kvas človeškega življenja rodilo narodno in demokratično misel. Gospodstvo tako majhne manjšine nad tako ogromno večino je bilo mogoče samo v takem času in v taki državi, kjer je bil pojem enakih pravic v življenju narodno docela nepoznan. Narodni in demokratični koas sta začela učinkovati, in zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi: Slovani v Dalmaciji so se zavedli svojega števila in svoje moči in to so po možnosti izkoristili; pomagala sta jim v državni postavi zajamčena narodna enakopravnost in demokratično prirojeni volilni red. V tem trenutku pa, ko so Slovani napravili splošni naskok na postojanke laških močotcev, je bila njihova usoda že odločena. V deželnem zboru se je število italijanskih mandatov skrčilo na šest, slovanskih je bilo 35, skupno tedaj 41. V državni zbor pa leta 1897. niso poslali Italijani nobenega poslanca več.

Dalmacija je torej prenehala biti italijanska oblastnija, ker to ni bila nikoli. Odslej je bila čisto slovanska. Tega dejstva ni mogla italijanska propaganda nič več spremeniti, čeprav so jo zelo gojili in je imela prav izdatna denarna sredstva na razpolago; Lega nazionale za Dalmacijo je imela na pr. 330.000 kron premoženja, za predvojne čase velikanska svota. Pri-zadevanje Italijanov, da bi Dalmacijo italijanizirali, ni bilo nič drugega kakor poskusi elektrizacije na mrtvem človeku, italijanska Dalmacija je bila pač že davno mrtva. Sicer so ohranila obmorska mesta še svoj italijanski značaj, a italijanski je samo še ovoj, bistvo je pa — z malimi izjemami — že čisto slovansko. In ni več daleč čas, ko bo slovanska povodenj odnesla tudi zadnje ostanke italijanstva in bodo samo še ponosne palače in častitljive beneške cerkve pričale o minuli slavi italijanske moči in kulture. Ta izprememba, za italijanski narodni čut tako skeleča, res tragična, je Italijane ustrašila in uezila, a niso se dali poučiti od nje. Vzrokov niso iskali v naravnem razvoju razmer, ne v zakonu števila, temveč v surovem terorizmu in zahrbtni sovražnosti avstrijske vlade, ki je — tako so rekli — Slovane podpirala in se jih posluževala kot orodje za uničenje Italijanstva ob adrijski obali. Kakor da bi bila kdaj kaka avstrijska vlada Slovane podpirala. Da potem Slovani, prišedši enkrat do moči, niso poznali nobenega ozira več in so si delali pot s kometci, da, tudi s pestjo, tega ne oporekamo. A kdo naj bi jim tudi zameril? Stoletja so bili zatiranci, ustra-hovani, hlapci, Italijani pa prevzetni vladajoči gospodje. Slovani so hoteli to razmerje samo obrniti, sledeč naravnemu razvoju: oni naj bi bili zgornj, Italijani spodaj.

Kar se je v Dalmaciji že zgodilo, se na Primorskem pripravljajo; to je samo naraven razvoj narodnostnih razmer, razvoj napredovanja notranjega slovensko-hrvaškega prebivalstva proti italijansko govoreči obali. Isto opažamo tudi povsod drugod, tudi v stari Italiji sami. Da so Italijani — pijani vsled uspehov, ki so jih izvojevali drugi — ogorčeni vsled tega naravnega razvoja in ga hočejo na vsak način zavreči in poilačiti, da ravno oni vodijo boj proti

naravi in zgodovini, oni, ki so vedno tak patetično zagovarjali samoodločbo narodov in so tako čuteče in ganljivo deklamirali o mukah tujega gospostva, to ravno je zopet dokaz za mefistotelčno ironijo svetovne zgodovine.

Tako Sosnofski, Boljšega zagovornika si pač ne moremo želeti.

Vozni red.

Proga Kranjska gora-Jesenice. Odhodi iz Kranjske gore: 8.42 dop., 5.57 pop.; prihodi v Jesenice: 9.20 dop., 7.33 pop. Odhodi iz Jesenic: 10.30 dop., 10.05 pop.; prihodi v Kranjsko goro: 11.12 dop., 11.47 popoldne.

Proga Jesenice-Bistrica Boh. jezero. Odhodi iz Jesenic: 10.31 dop., 10.10 pop.; prihodi v Bistrico Boh. jezero 11.34 dop., 11.09 pop. Odhodi iz Bistrice Boh. jezero: 8.06 dop., 6.36 pop.; prihodi v Jesenice 9.15 dop., 7.45 pop.

Proga Jesenice-Ljubljana gl. kol. Odhodi iz Jesenic: 5.19 dop., 10.20 dop., 8.22 pop.; prihodi v Ljubljano gl. kol.: 7.36 dp., 12.40 pop., 10.46 pop. Odhodi iz Ljubljane gl. kol.: 6.57 dop., 11.54 dop., 6.45 pop.; prihodi v Jesenice: 9.30 dop., 2.31 pop., 9.18 pop.

Proga Kranj-Tržič. Odhodi iz Kranja: 8.15 dop., 1.05 pop., 8.25 pop.; prihodi v Tržič: 9.12 dop., 1.59 pop., 9.19 pop. Odhodi iz Tržiča: 5.31 dop., 9.30 dop., 6.30 pop.; prihodi v Kranj: 6.18 dop., 10.16 dop., 7.19 pop.

Proga Ljubljana drž. kol. - Kamnik. Odhodi iz Ljubljane drž. kol.: 7.48 dop., 3.10 pop., 7.30 pop.; prihodi v Kamnik: 9.02 dop., 4.34 pop., 8.45 pop. Odhodi iz Kamnika: 5.28 dop., 12.— op., 5.10 pop.; prihodi v Ljubljano drž. kol.: 6.44 dop., 1.1 pop., 6.26 pop.

Proga Ljubljana gl. kol.-Novo mesto-Karlovac in Kočevje. Odhodi iz Ljubljane gl. kol.: 8.00 dop., 2.36 pop., v Karlovac in Kočevje, 7.04 pop., v Kočevje, 11.40 pop. v Karlovac; prihodi v Novo mesto: 10.55 dop., 5.52 pop., 2.33 pop.; prihodi v Karlovac: 2.55 pop., 8.59 pop., 7.30 dop. Odhodi iz Karlovca: 2.07 dop., 9.30 dop., 2.20 pop.; odhodi iz Novega mesta: 6.03 dop., 1.21 pop., 6.02 pop.; prihodi v Ljubljano gl. kol.: 8.59 dop., 4.30 pop., 9.03 pop. Prihodi v Kočevje: 11.11 dop., 5.45 pop., 10.16 pop.; odhodi iz Kočevja: 5.50 dop., 1.16 pop., 5.46 pop. Na delni progi Trebnje-Nov. mesto 7.16 dop., odhod iz Nov. mesta 9.16 dop. in prihod v Trebnje ob 9.50 pop.

Proga Trebnje-Št. Janž na Dol. Odhodi iz Trebnjega: 10.30 dop. in 6.57 pop.; prihodi v Št. Janž na Dol.: 11.28 dop. in 7.58 pop. Odhodi iz Št. Janža na Dol.: ob 5.28 dop. in 3.45 pop.; prihodi v Trebnje: 6.32 dop. in 5.05 pop.

Proga Novo mesto-Straža Toplice. Odhodi iz Novega mesta: 5.00 dop., 11.12 dop., 4.00 pop. in 6.10 pop.; prihodi v Stražo-Toplice: 5.18 dop., 11.30 dop., 4.18 pop. in 6.28 pop. Odhodi iz Straže Toplic: 5.27 dop., 11.52 dop., 5.20 pop. in 6.42 pop. Prihodi v Novo mesto: 5.45 dop., 12.10 pop. in 5.38 pop. ter 7.00 pop.

Proga Spodnji Dravograd-Velenje-Celje. Odhodi iz Spodnjega Dravograda ob 8. uri 41 minut dop. in 5. uri 23 minut pop.; prihodi v Velenje ob 11. uri 48 minut dop. in 7. uri zvečer; odhodi iz Velenja ob 5. uri 39 minut dop. in 7. uri 10 minut pop.; prihodi v Celje ob 6. uri 58 minut dop. in 9. uri 15 minut ponoči; odhodi iz Celja ob 7. uri 44 minut dop. in 1. uri 50 minut pop.; prihodi v Velenje ob 9. uri 13 minut dop. in 4. uri 22 minut pop.; odhod iz Velenja ob 9. uri 43 minut dop. in 4. uri 44 minut pop.; prihodi v Spodnji Dravograd ob 11. uri 20 min. dop. in 7. uri 56 minut zvečer.

Brzovlak Zagreb-Reka. Novo vpe-ljana brzovlaka št. 1001a n 1002a med Zagrebom in Reko ne vozita redno vsak dan, ampak samo dvakrat na teden in sicer: vlak št. 1001a (odhod iz Karlovca v Zagreb ob 5. uri 51 min. pop.) vozi samo vsaki ponedeljek in četrtek, vlak št. 1002a prihodi iz Zagreba v Karlovac ob 9. uri 15 min. dop. pa samo vsako sredo in soboto. Z brzovlakom št. 1001a ima zvezo v Karlovcu dolenski vlak št. 2213, odhod iz Ljubljane ob 8. uri dop., prihod v Zagreb ob 6. uri 49 min. popoldne, z brzovlakom št. 1002a ima v Karlovcu zvezo dolenski vlak št. 2276/2216; odhod iz Zagreba ob 8. uri 15 min. dop., prihod v Ljubljano gl. kol. ob 4. uri 30 min pop. in pa vlak št. 2211, odhod iz Ljubljane ob 11. uri 40 min. ponoči prihodi v Reko ob 1. uri 45 min. popoldne.

Ultimatum uradništva denarnih zavodov na Slovenskem njihovim upravam.

Na zborovanju dne 9. februarja t. l. je uradništvo denarnih zavodov sklenilo, vložiti na uprave vseh denarnih zavodov skupno prošnjo, da se zvišajo uradništvu službeni prejemki. Uprave pa se na to

skupno prošnjo niso odzvale, vsled česar je uradništvo na zborovanju dne 9. t. m. sklenilo naslednjo

resolucija:

Skupščina uradništva denarnih zavodov na Slovenskem jemlje na svojem zborovanju dne 9. marca 1919 v salonu pri »Iliriji« z zadovoljstvom v vednost stališče in sklep odbora »Zveze jugoslovanskih hranilnic« in deželne vlade v Ljubljani, ki ste ga zavzele v seji dne 4. t. m. z ozirom na dne 9. februarja t. l. sprejete resolucije uradništva denarnih zavodov. Skupščina konstatuje, da uprave denarnih zavodov v določenem roku, to je do 7. t. m. niso odgovorile na zahteve uradništva, stavišene v označenih resolucijah, iz česar skupščina sklepa, da hočejo uprave denarnih zavodov trpki položaj svojega uradništva, njegove zahteve in njega skupen nastop omalovaževati. Skupščina stavi upravam za sprejetje zahtev končni rok do 13. marca 1919 pol osme ure jutraj. Ako uprave do tega časa zahtevam uradništva ne ugone, prične uradništvo ob 8. uri zjutraj s stavko po vseh zavodih. Zajedno skupščina označuje zahteve uradništva, izražene v resolucijah z dne 9. februarja t. l. kot minimum ter daje akcijskemu odboru polno moč za vse nadaljne ukrepe. Uradništvo samo se s svojimi upravami ne sme dogovarjati. Uradništvo denarnih zavodov ljubljanskih se mora dne 13. marca t. l. ob pol 8. uri zjutraj zbrati polnoštevilno v veliki dvorani hotela »Unions«, da dobi nadaljna navodila. O teh sklepih skupščine se obveste uprave vseh denarnih zavodov na Slovenskem, odbori strokovnih skupin zasebnega uradništva, sorodne uradniške organizacije izven Ljubljane ter odbori vseh strokovnih organizacij delavstva.

Iz seje ljubljanskega mestnega šol. sveta.

O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v ponedeljek, dne 24. februarja 1919, smo prejeli tole obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar oglašuje bistvene kurencije iz predsedstva in pove, kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 19. decembra odobri se brez govora. Na znanje se vzame, da je občinski svet v mestni šolski svet odposlal kot svoje zastopnike: občin ske svetovalce Anton Likozarja, dr. Josip Pipenbacherja, dr. Karla Trillerja in Rasta Pustoslemška, kot njih namestnike pa občinske svetovalce Aleksandra Hudovernika, Jakoba Smoleta, Engelberta Franchettija in Simona Praprotnika.

Na znanje se vzame poročilo o dnevnih zavetiščih za revno šolsko mladino za leto 1918 in sklene se izreči zahvalo njih vzdrževalcem: mestni občini, deželni vladi za Slovenijo, poverjeništvu za socialno skrb in komisiji za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave. Višji šolski svet je naprositi, da prevzame voditeljski dnevni zavetišča na II. mestni deški šoli in pa v Sp. Šiški v status mestnih učiteljic. Celotno poročilo je predložiti višjemu šolskemu svetu. Poročilo o dobrodelni akciji dobave brezplačne obutve revnim šolskim otrokom vobče in posebej še prvoobhajancem in prvoobhajankam ljubljanskih ljudskih šol v šolskem letu 1917-18 se vzame na znanje in se predloži višjemu šolskemu svetu. Izreka se za tozadevno vedydušno podporo mestni občini, deželni vladi za Slovenijo, veletovarnarju K. Pollaku in komisiji za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave najtoplejša zahvala.

Poročilo o dobrodelni akciji dobave brezplačne obleke otrokom-sirotam ljubljanskih ljudskih šol v šolskem letu 1918-19 se vzame na znanje in se ima predložiti višjemu šolskemu svetu. Na tej tako vrlo uspeli akciji — obdarovanih je bilo nad 100 sirot — izreči je dostojno zahvalo odboru »Slovenskega društva zaklada za vojaške vdove in sirote ter za varstvo otrok in za oskrbo mladine« in pa poverjeništvu za socialno skrb: prvemu za dobavo, drugemu — a inicijativo in posredovanje.

ošnjačasne učiteljice ženskih ročr del na I. mestni dekliški šoli v Ljubljani, Marije Meškove za stalno nameščene je predložiti višjemu šolskemu svetu s priporočilom, da ji v smislu nove navedbe z dne 14. februarja 1919 št. 361 (Uradni list št. LI) ugodi. Več prošenj tukajšnjega učiteljstva za daljše dopuste je zaslišavši mestni fizikat, višjemu šolskemu svetu priporočilno predložiti z nasvetom, da se jim ugodi. Pripoznajo se dosepele petletnice, in sicer kateheto Čadežu III., nadzorniku K. Simonu VI., učiteljici Marti Maierjevi I. provizorna in učitelju Andreju Rapetu IV. — Na znanje se vzameta poročila o preosnovi nemškega ljudskega šolstva.

Zaključili sta se vsled naročila poverjeništvu za uk in bogočastje dne 15. febr. 1919 zasebna deška trirazrednica nemškega šolskega društva in pa zasebna dekliška štirirazrednica ljubljanskega nem-

škega šolskega kuratorija, ker nista imeli pravice javnosti deželne vlade za Slovenijo (uradni list 109-X). Njih razredi so se s 16. februarjem 1919 priklopili kot manjšinska deška, oziroma kot manjšinska dekliška šola II. mestni deški in I. mestni dekliški šoli pod skupnim vodstvom teh šol. Bivše učiteljsko osebje se je dalo vzdrževalcema na dispozicijo. Za novi manjšinski šoli so pa imenovani kot začasni učitelji, oziroma kot začasne učiteljice, in sicer: za deško šolo: izprašani učiteljski kandidat in bivši začasni učitelj na šišenski deški osemrazrednici Ivan Kunst, izprašani učiteljski kandidat Albin Boštjančič ter izprašana učiteljica in bivša supl. na I. mestni deški ljudski šoli Ana Kosca; za dekliško šolo: začasni učiteljici Leopoldina Kumpova in Ola Knezova in supl. Ljudmila Slanovčeva — vse tri iz II. m. deške šole in suplentka Ljudmila Celestinova iz V. mestne deške šole. Na mesto Kumpove in Knezove prideta na II. m. d. šolo kot začasna učitelja izprašana učiteljska kandidata Viljem Menard in Al. Kresal, na mesto suplentke Ljudmile Slanovčeve pa suplentka Marija Petelinova iz V. mestne deške šole. Izprašana učiteljska kandidata in bivša suplentka zavoda »Sacre coeure« v Pressbaumu pri Dunaju, Verena Josinova, ki je izgubila ondi službo kot Jugoslovanka, imenuje se pa proti naknadnemu pritrdilu višjeda šolskega sveta za brezplačno suplentko na I. mestni dekliški šoli pri sv. Jakobu v odpomoč voditeljici te šole, katera šteje sedaj po prikloplitvi manjšinske dekliške šole 24 oddelkov z 1100 učenkami. Prošnji voditelj V. mestne deške ljudske šole in pa šišenske deške osemrazrednice za dispencijo od razrednega pouka in privolilo nadomestne učne moči se predložita priporočilno višjemu šolskemu svetu. Prošnja Josipine Kalinove, stalne učiteljice na I. mestni dekliški šoli pri sv. Jakobu, za vštetej prejšnjih let — prošilka je službovanje svoj čas prekinila — v pokojnino, je priporočilno predložiti višjemu šolskemu svetu z nasvetom, da se ji ugodi.

F. B. V desnici „bonbončke“, v levici „meč“!

Iz risem, ki jih dobimo iz demarkacijske črte in iz ustnih poročil sem došlih potnikov, dobimo sliko ondotnih razmer. Vse se vrši po značilni izjavi nekega laškega poveljnika, ki jo je dal odličnim našim zastopnikom v neki slovenski vasi: »Prinašamo v desnici bonbončke, v levici meč.« Hotel je reči: Prijazni vam bomo, če se hočete usunjeti, a gorje, če ne uklonite tilnikov. — Eno pismo: Še v predpustu so nas zatirali in nam prepovedali vsako veselje. Toda krepak je naroden duh v nas. Med mladino vlada neosahljiv pogum. Čestočasno se celo predrzni, da zakličejo »Živela Jugoslavija!« ali »Doli z Italijo!« Seveda slede represalije. Na pustni večer so celo pretepali fante in dekleta. Ob 10. uri so jih začeli goniti iz gostiln, nakar je eden fantov zaklical: »Evviva Jugoslavija!«, karabiner pa ga je začel vleči za uho, njegova sestra pa je odločno protestirala proti temu. Konec vsega je bil, da so začeli karabinerji pretepati vse skupaj, nakar je zbežala mladina na vse strani. Lahe peklensko jezi, ker jih vsakdo prezira. Če so prišli Lahi na predpustne zabave, so naši polagoma zapustili prostore, dekleta niso hotele iti z njimi plešati. Ti vsiljenci se vrivajo v domače zabave čisto v privatne hiše. To ljudi grozno jezi. Kdo bi nam mogel poplačati muke, ki jih trpimo radi te zalege? Tuintam iščejo po hišah municijo, a prav jim pridejo tudi druge stvari. — Drugo pismo: Danes sem bil priča neverjetnemu prizoru. Naš novi »colonello« je kričal nad dvema fantoma, ko nad zvermi, ker ga nista pozdravila. Razglašeno je bilo namreč pred cerkvijo, da morejo fantje pozdravljati častnike, ker so vojni ujetniki. Onadva fanta tega nista vedela, zato ju je dal gnati zvezana v zapor. Tako se vrši nasilje za nasiljem. Pokoriti se moramo, dasi nam vre kri. Nekateri bodo hodili kar gologlavi. Navajeni smo bili ponižani v stari Avstriji, a kaj takega še ne. Vojaško poveljstvo kliče župana k sebi in mu pravi, da mora paziti on na ljudi, da ne uhajajo čez mejo in prenašajo pisma. — Poročila onih, ki pridejo čez mejo, govori o kinematografih, kamor je mladina obvezna hoditi. V nekem kraju pa je učiteljstvo ignoriralo te laške vojaške prireditve. Izšla je zato naredba, da mora z mladino tudi en učitelj zraven za nadzorstvo. Zdaj se vrstijo. Naši mladini dajejo Lahi opoldne kosilo v zelo obilni meri. Neki učiteljici, ki je rekla v šoli, da naj pridejo po kosilo samo oni, ki so res potrebni, je zagrozil kulturni »colonello« s karabinerji, ki so edini izvrševalci laške kulture. Kakšna pa je hvalisana laška kultura, naj pove ta-le slučaj: Častnik pride v neki vasi k učiteljici in pravi: Par ur na teden mi morate odstopiti šolo; med vojniki je nekaj analfabetov; poučeval jih bom. Na določen dan je prišlo v šolo to-

liko analfabetov, da je klasični »nekaj« napolnil celo šolo. V mali šoli v nekem gorskem kraju hodi k pouku 30 vojakov analfabetov. Zanimiv je dogovor: »Kaj, pri vas v Italiji so analfabeti?« — »Ej, južna Italija, veste, južna Italija!« — »No, da; ali ni pri vas obveznega pouka?« — Seveda je. Pa kaj pomaga! Postava se ne izpolnjuje. No, lepa država, v kateri je postava ne izpolnjujejo. Na neki šoli se je vpisalo v tečaj za italijansčino samo nekaj otrok. Učiteljstvo je bilo povabljeno pred poveljnika, ki je z ošabno gesto predstavil učiteljstvo — karabinerjem. Očital jim je, da odvrčajo otroke od ljubezni do Italije in jih opozoril na laške »žandarje«. Potem je govoril o veliki in zmagovitvi Italiji, o svobodi... »Lepa svoboda so ti karabinerji,« je dobil v odgovor. Na naše meje so poslali čete arditov, pomiloščencev-kaznjencev, ki nosijo na črni zastavi dve mrtvaški glavi. Pokriti so s kapico, ki ima čop. Ti nadlegujejo ljudi in zabranjujejo vsak promet, celo tik za črto. Čepe ko mačke v zasedi in planejo za vrat ko ris. Ti »bataljoni smrti« so cvet Italije. Bahajo se tudi med ljudmi, da bodo zasedli Ljubljano. Vemo, da jim diši pol Evrope. Naj zasedejo do Save. Če jim ni dovolj, naj zasedejo do Štajerske in Koroške vse, še dalje če hočejo. Saj delajo po receptu, ki so se ga naučili od Nemcev v Belgiji. Tudi mi bomo delali kot Belgijci. Na zadnjem kvadratnem kilometru naše zemlje, ki nam bo še ostala, se bo vžgala v nas še močnejša vera v svobodo in pravico. Če nas ni potujčilo in uničilo nad eno tisočletje suženjstva, nas ne bo uničil ta trenutek, ko nam je že bilo posijalo sonce svobode in nam dalo tisočkrat večje upanje, ko kdajkoli poprej. Vse bomo dobili nazaj! To naj si zapomnijo Lahi in oni, ki morda mislijo, da je zapečaten naša sreča in se na katerikoli način družijo z našimi sovražniki. Ali veste, kaj so storili Belgijci z onimi ženskami, ki so imele razmerje z Nemci? Porezali so jim lase. Naše ljudstvo je vrlo in ne bo treba mnogo takih kazni. Toda kdorkoli bo, izločen bo izmed ljudstva. V novi svobodi bo prostora samo onim, ki so trpeli in pretrpeli.

Vestnik S. K. S. Z.

Tečaj S. K. S. Z. Skupina udeležnikov srbohrvaškega tečaja, ki je doslej obiskavala pouk v četrtkih, se je združila s skupino, katera je doslej obiskovala pouk v sobotah. Odslej naprej se bo vršil pouk le vsak četrtek ob 8. uri zvečer v dosedanjih prostorih.

Gospodarske novice.

g Preteča nevarnost brezposelnosti tovarniških obratov železne in kovinarske industrije. Iz vseh industrijskih krajev Nemške Avstrije in tudi Ogrske prihajajo žalostne novice, da bodo vsled pomanjkanja kurilnih snovi, premoga in kokska morali ustaviti celoten obrat v topilnicah, fužinah, jeklarnah in strojnih tovarnah. Na Nižje-Avstrijskem industrijskem okraju in v gornje-štajerskih fužinah počiva delo že več tednov. Mogočne tovarne Böhlner in Schöller mirujejo vsled zaprtja češko-slovaške meje. Vsak dovoz kokska je ustavljen že od meseca decembra, vladna pogajanja, ki tečejo zelo počasi, so še vedno brez uspeha. Na Dunaju delajo le v nekaterih tovarnah in tam samo le štiri ure na dan. Kriza kuriva je vedno groznejša in preti, da nastopi v kratkem brezposelnost v mnogoštevilnih kovinarskih in železolivarskih obratih in tako čeli železni industriji. Tudi pri nas v Jugoslaviji nimamo že več mesecev nikaškega dovoza iz Češke, rezervirane zaloge so izčrpane, upanje na skorajšnji angleški dovoz še se ni uresničilo, ker so še vedno transportna vprašanja, pomanjkanja vagonov predvsem parobrodške morske črte nerešene. Iz industrijskih krogov prihajajo dan na dan poročila, ki se glase, da bodemo v kratkem stali pred žalostnim dejstvom tovarniške obrate ustaviti. Velikanske posledice, ogromna škoda, predvsem pa brezposelnost našega delavstva bi bila ravno sedaj, ko se ustvarja nov temelj mladi državi — katastrofalne.

Aprovizacija.

a V sredo ne bo govejega mesa. Mesarji v sredo ne bodo prodajali govejega mesa, ker je izostala zadostna dobava živine po Vnovčevalnici za živino. Iz istega vzroka tudi mestna aprovizacija ne bo mogla pred petkom oziroma pred soboto oddajati mesa zavodom in gostilničarjem ter strankam ubožne akcije B. a Krompir za VIII. in IX. okraj. Stranke VIII. in IX. okraja dobe krompir v sredo, dne 12. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določa se ta-le red: IX. okraj: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 130, od 9. do 10. št. 131 do 270, od 10. do 11. št. 261 do konca. — VIII. okraj: popoldne od pol 2. do pol 3. št. 1 do 130, od pol 3. do pol 4. št. 131 do 260, od pol 4. do pol 5. št. 261 do 390, od pol 5. do pol 6. št. 391 do

konca. Stranka dobi za vsako osebo 5 kg krompirja, kilogram stane 80 vin.

a Prodaja soli. Strankam se vnovič naroča, da takoj kupijo sol, ki se jo dobi na vsak prvi odrezek sladkorne izkaznice pol kilograma, ker se bodo na drugi odrezek prodajale užigalice, na levi del sladkorne izkaznice pa sladkor in morebiti še po pol kilograma soli.

PRODAJA VZIGALIC NA SLADKORNE IZKAZNICE.

Na vsako levo polovico sladkorne izkaznice za mesec marc se dobi takoj po en zavitek (10 škatljic) vžigalic; zavitek stane 1 K 60 vin. Levi del sladkornih kart se mora strankam vrniti radi prodaje sladkorja.

Na št. 22 se dobi vžigalice v I. okraju; na št. 42 in 43 v III. okraju; na št. 68 v V. okraju; na št. 10 in 53 v VI. okraju; na ostale številke pa v tistem okraju, kjer se dobi sladkor.

Vžigalice se prodajajo le do konca marca; in sicer le v sledečih trgovinah:

V I. okraju:

Na št. 1, 2 in 5 pri Ojstrižu, Poljanska cesta; na št. 3 in 4 pri Zirkelbachu, Poljanska cesta; na št. 6 in 7 pri Vrhovcu, Poljanska cesta; na št. 8, 9 in 22 pri Raucherju, Pred Škofijo.

V II. okraju:

Na št. 11, 12 in 13 pri Taučerju, Stari trg; na št. 14, 15 in 16 pri Žetkovi, Sv. Florijana ulica; na št. 17 in 19 pri Zorcju, Sv. Florijana ulica; na št. 18 pri Jerančiču, Sv. Florijana ulica; na št. 20 pri Deržaju; Sv. Florijana ulica; na št. 21 in 23 pri Kavčiču, Sv. Florijana ulica; na št. 24, 26 in 27 pri Skubicu, Sv. Florijana ulica.

V III. okraju:

Na št. 28 pri Sokliču, Pred Konjušnico; na št. 25 in 29 pri Tenenteju, Gradaška ulica; na št. 30 in 31 pri Jelačinu, Cojzova cesta; na št. 33, 34 in 35 pri Stejnerju, Opekarska cesta; na št. 32, 36 in 37 pri Pocku, Opekarska cesta; na št. 38 in 39 pri Vrtačniku, Opekarska cesta; na št. 40, 41, 42 in 43 pri Jelačinu, Rimska cesta.

V IV. okraju:

Na št. 44 pri Ješetju, Rimska cesta; na št. 45 in 47 pri Leskovcu-Medenu, Jurčičev trg; na št. 48 in 49 pri Medici, Tržaška cesta; na št. 46 in 50 pri Jemcu, Tržaška cesta.

V V. okraju:

Na št. 54 in 68 pri Zorčiču, Kolodvorska ulica; na št. 58 in 60 pri Štupici, Sodna ulica; na št. 51, 55 in 56 pri Sarku, Marije Terezije cesta; na št. 52 in 57 pri Zorcju, Dunajska cesta; na št. 59, 61 in 62 pri Khamu, Miklošičeva cesta; na št. 63 in 64 pri Krivicu, Dunajska cesta.

V VI. okraju:

Na št. 10 in 67 pri Jermanu, Poljanska cesta; na št. 53, 65 in 74 pri Češnovarju, Kolodvorska ulica; na št. 66 pri Mencingerju, Sv. Petra cesta; na št. 71 in 72 pri Jeršetju, Sv. Petra cesta; na št. 69, 70 in 95 pri Tomaž Mencingerju, Sv. Petra cesta.

V VII. okraju:

Na št. 75, 76 in 77 pri Simončiču, na št. 78, 79 in 80 pri Glaviču, na št. 81, 82 in 83 pri Pintarju, na št. 84, 85 in 86 pri Pretnarju, na št. 87, 88, 89 in 90 pri Mlakarju, na št. 91, 92 in 93 pri Jebačinu, vsi v Spodnji Šiški.

V VIII. okraju:

Na št. 94 pri Šarabonu, Zaloška cesta; na št. 96 in 97 pri Šušniku, Zaloška cesta; na št. 98 in 101 pri Zormanu, Udmat; na št. 99, 100 in 102 pri Šarabonu, Martinova cesta; na št. 103, 104, 105, 106, 107, 108 in 109 pri Štefan Mencingerju, Martinova cesta.

V IX. okraju:

Na št. 110 pri Češnovarju, na št. 111 in 112 pri Klemencu, na št. 113 in 114 pri Marenčetu, vsi na Dolenjski cesti.

V X. okraju:

Na št. 115, 116, 117 in 119 pri Jeločniku, Rožna dolina; na št. 118, 120, 121, 122 in 123 pri Bartlju, Rožna dolina; na št. 124, 125, 126, 127 in 128 pri Robežniku, Vič; na št. 130, 131, 132 in 133 pri Marnu, Vič; na št. 134, 135 in 136 pri Jelačinu, Vič.

Po končani prodaji se mora naznaniti ostanek vžigalic.

Zasebno učilišče Legat v Mariboru. Dne 1. aprila 1919 se prično novi tečaj za stenografijo (slovensko in nemško), strojepisje (slovensko in nemško), pravopisje v zvezi s poslovnimi sestavki, računstvo v zvezi z enostavnim knjigovodstvom, lepopisje, slovenščino in nemščino. V nadaljevalnem tečaju za slovenščino se bo učila gramatika in korespondenca. Podrobna pojava v zasebnem učilišču Legat, Maribor, Viktringhova ul. 17. I. n. Prospekti zastoni.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priloroča cerkvenim zborom za veliko-
nočno dobo sledeče skladbe:

Premrl Stanko. Velikonočne pes-
mi za mešan zbor in orgle. Part. K 1.80.
Moderni in lepi napravi bodo mogočno
učinkovali na vernike in poveličevali veli-
konočne praznike.

Kimovec Fr. Dr. Rihar renatus za
mešan zbor. Part. K 4.50, gl. po 60 v. Zbir-
ka obsega poleg drugih tudi več veliko-
nočnih lepo harmoniziranih Riharjevih
napevov in enega od Vnebohoda Gospodo-
vega.

Laharnar Fr. Velikonočne pesmi
za mešan zbor. Part. K 2.—. Lepi in pri-
merni napravi, posebno za manjše zборе.

Grum Ant. Aleluja. Velikonočne
pesmi za mešan zbor. Part. K 2.—. V zbir-
ki se nahaja tudi prav primeren motet
Regina coeli, ki se konča s prav lepo har-
moniziranim značajnim velikonočnim ko-
ralnim spevom Alelujo, ki praznike še po-
sebnost povzdigne. Oblika zvezka je žepne
izdaje in prav primerna za procesijo.

Sattner P. Hugolin. Te Deum
za mešan zbor in orgle. Part. K 1.60, gl. po
20 v. Ena najveličastnejših in najlepših
zahvalnic, kar jih premoremo Slovenci
te vrste.

Grum Ant. Vidi aquam za mešan
zbor. Part. K 1.20. Za zборе na deželni kar
najbolj primeren.

Foerster Ant. Missa st. Cecilie
za mešan zbor. Part. K 3.—, gl. po 50 v. To
je naša prva latinska maša, ki je že v 4.
natisu izšla, vsekoli lepa in lahka.

Sattner P. Hugolin. Missa sera-
phica za mešan zbor in orgle (tudi za or-
kester; instrumentalni glasovi v zalogi).
Part. K 4.50, gl. po 60 v. Ena najlepših in
veličastnejših latinskih maš naših skla-
dateljev, ki jo pojo tudi drugi narodi.

Foerster Anton. Credo za mešani
ali enoglasni zbor z orglami. Izvod 20 vin.
Kredo dela našim zborom največ pregla-
vic v latinski maši, ker je najdaljši izmed
vseh delov sv. maše in navadno tudi naj-
težji. Ta skladba je pa lahka in lepa ter so
več odstavkov v njej recitira, vsled česar
je tudi kratka. Kakor nalašč je ta kredo
posebno slovesni maši dobrodošel, katero
poje en sam duhovnik.

Premrl St. Cerkevna pesmarica za
eno- ali dvoglasno petje z orglami. Part. 5 K
10 vin.

Sicherl Jos. Mašne pesmi za mešani
zbor. Part. 1 K 50 vin., glasovi po 40 vin.

Gerbič Fr. 18 pange lingua — tantum
ergo za mešani zbor. Part. 2 K 70 vin., gla-
sovi po 60 vin. Lahki in melodiozni napravi,
posebno za manjše zборе.

Premrl St. Deset mašnih pesmi za me-
šani zbor. Part. 2 K 70 vin., glasovi po 50 vin.

Premrl St. Hvalite Gospoda v njego-
vih svetnikih za mešani zbor. (20 pesmi v
čas svetnikov). Part. 3 K 60 vin., glasovi po
90 vin.

Laharnar Janez. Slovenska sv. maša
za mešani zbor. Part. 1 K 80 vin.

Kimovec dr. Fr. Srce Jezusovo vse
hvale najbolj vredno. 21 pesmi na čas presv.
Srca Jezusovega za mešan zbor. Part. 3 K
60 vin., glasovi po 80 vin. Obsega 6 mašnih,
11 raznih, 3 blagoslovne in eno slovesno hval-
nico (150 psalm). Najboljša in najpripravnija
zbirka za čiščenje in pobožnosti Srca Jezu-
sovega.

**Najlepša premišljevanja o najsvetej-
šem,** kar jih je dobiti, so zbrana v lepem
molitveniku »Bog med nami«. Premi-
šljevanja in obiskovanja v presvetem Za-
kramentu skritega Boga. Molitvenik je iz-
šel pravkar v drugem natisu. Vsebinska je
v resnici dragocena; kdor želi moliti Bo-
ga v presvetem Telesu skritega, v duhu
in resnici, naj si naroči ta molitvenik, ki
velja lično vezan z rdečo obrezo 6 K in
se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljub-
ljani.

**F. Novak, Zaznamek okrajšav ko-
respondenčnega pisma.** Knjižica bo gotovo
dobrodošla vsem slovenskim stenografom
in jim pomagala, da ne ostanejo na polo-
vični poti. Čim bolj bomo Slovenci napre-
dovali kulturno, tembolj se bo rabilo tudi
dobrih slovenskih stenografov. Knjižica
obsega čez 3500 po abecedi urejenih be-

sedl najprej v navadni, potem v skrajšani
stenografski pisavi. Odtis kratice je razlo-
čen in tiskan na finem papirju. Dobi se v
Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in velja
4 krone.

Vojska in mir. Misli selskega modri-
jana. »Domoljubova knjižnica«, 1. zvezek.
Pisatelj presoja vsa vojske in miru se ti-
čočja vprašanja z verskega stališča; vse-
bino knjižice — 96 strani — je razdelil pi-
satelj v tri dele: Vojska in Bog, Cerkev in
država, blaženi mir. Knjižico priporočamo
prav toplo; v sedanjem času bo ta knji-
žica našemu narodu prav mnogo koristila.
— Razlaga je zanimiva, lahko umljiva in
kratka. — Dobi se v Jugoslovanski knji-
garni v Ljubljani. Cena 1 K.

Dolžan, Kubična računica. Knji-
žica odgovarja vsem zahtevam interesen-
tov-strokovnjakov. Jasna in pregledna je
razdelitev, da jo razumeš na prvi pogled.
Prirejena je za merjenje okroglega in te-
sanega lesa na podlagi nove kubične mere.
Da morejo knjižico uporabljati tudi oni, ki
se drše vedno še stare mere, je v zadnjem
oddelku natančno navedeno razmerje med
staro in novo mero. Knjižica je pridelana
tudi naštevanka od 11 do 100 in teža posa-
meznih lesnih vrst. Poleg tega je tudi vna-
nja oblika ročna in prikladna, da jo nosiš
v žepu, ne da bi te najmanj ovirala. Cena
vezani knjižki je 6 K in se dobi v Jugoslo-
vanski knjigarni v Ljubljani.

Dve gospodini **opoldansko hrano** za **Proda se harmonij** (4 oktave)
iščeta dobro ohranjen **ta-** **dobro ohranjen** **ta-** **trvdko**
koj v Ljubljani. Cenjene ponudbe na **T. Kotykiewicz, Dunaj. — Kamonek,**
upravo tega lista po šifro **Hrana 1616.** **Ljubljana, Tržaška cesta 11/II.**

+

Žalosti potrji javljajo podpisani vsem sorodnikom in znan-
cem, da je vmirovljeni polkovnik

Jurij Petrovan pl. Felső Zubricza

po dolgem trpljenju, previden s svetotajstvi, dne 8. marca 1919
v 63. letu mirno v Gospodu zaspal. Zemeljski ostanki dragega
pokojnika se bodo položili danes 12. t. m. v družinsko grobnico
rodovine Rudescheve v Ribnici.

Elza pl. Petrovan roj. Rudesch, soproga

Dora Mühleisen **Herman Mühleisen, podpolkovnik**
Tila Kantsch **Karl Kantsch, major**
Jela pl. Petrovan **zeta**
hčere

Harald, Marlies, Hilda Mühleisen, Ada Kantsch
vnuki.

Brez posebnega naznanila.

+

1694

Občinski zastop in krajni šolski svet občine
Moste naznanjata žalostno vest, da je njihju dolgoletni
svetovalec in odbornik, gospod

Julij Podobnik
posestnik in gostilničar

dne 10. marca 1919 nenadoma preminul.
Pogreb bo v četrtek popoldne ob pol-4. uri iz
mrtnišnice deželne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Križu.
Bodi mu ohranjen časten spomin!

Brez posebnega obvestila.

Papina Macher javlja v svojem in v imenu
svojih otrok **Ivana** in **Mici** pretužno vest, da je
njen nadsveljubljeni soprog in predobri oče,
gospod

Ivan Macher
raunatelj masinnega dekliskoga liceja

dne 11. t. m. ob pol 7. zjutraj po kratki pa težki
bolezni mirno preminul.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek
dne 13. t. m. ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti
Beethovnova ulica 9 na pokopališče k sv. Križu.
V Ljubljani, 11. marca 1919.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Razpisuje se služba
cervenika in organista
pri Sv. Križu nad Jesenicami, Gor. —
Plača deloma v užitku od posestva,
deloma v denarju po dogovoru. Nastop
takoj. Zupni urad Sv. Križ nad Jese-
nicami.

Nekaj vreč ovs je naprodaj. Polzve
se pri 'Jesiharju' v
Stožicah 35, pošta Jezica.

Damski čevlji št. 38 več parov, zim-
ska jopica, moški
površnik, 1 stolček za otroka, svetilke
in več drugih stvari je naprodaj v
kantini v bivši cukrarni, Ambrožev
trg 3.

Oskrbnik! Za opekarno blizu Ljub-
ljane se išče pridej, pošten
mož, ki bi poleg dela opravljal tudi
službo oskrbnika. Znatni mora pisati,
razumeti se mora na vsa kmetijska
dela. Ima prosto stanovanje. Prednost
imajo oni, ki se razumejo tudi na ope-
karska dela. Lastnoročno pisane po-
nudbe z navedbo plače se naj pošlje
pod »Oskrbnik« poštali predal št. 44.
Ljubljana.

16 letni deček želi vstopiti v svrhu na-
daljevanja učenja v ga-
lanterijsko trgovino na deželi. Vpra-
šanja na upravo »Slovenca« pod št. 1706

K jermenarju bi rad stopiti v pouk
15 letni krepak deček,
v kakem večjem kraju. Ponudbe spre-
jema **Franco Kranjc, Negova, p. Ivanjci**
pri Radgoni.

Gospodična, večša slov. in nemškega
jezika, slov. tesnopisja in
je izveščana v vseh pisarniških delih,
želi primerno službo. Nastop se pošlje
v upravnistvu pod št. 1690.

Služkinja k trem otrokom, katera bi
znala tudi šivati, in za druga
domača dela, se sprejme. Ne sme biti
premlada. Plača po dogovoru. Več se
poizve Sp. šiška, gostilna pri »Raci.«

+

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem prežalostno vest, da je gospod

Ivan Novak
trgovski potnik

po dolgi in mučni bolezni, ki si jo je nakopal pri vojakih, dne
11. marca v 48. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.
Pozreb pokojnika se vrši v torek dne 12. marca ob pol 5 uri
popoldne iz deželne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.
Dragega pokojnika priporočamo v molitev in blag spominu,
žalujoči ostali.

+

Učiteljski zbor mestnega dekliskoga liceja na-
znanja tužno vest, da je njegov dolgoletni ravnatelj
in tovariš, gospod

Ivan Macher

danes ob 5. uri zjutraj za večno preminul.
Zavodu je bil vesten ravnatelj, gojenkam blago-
hoten učitelj in učiteljskemu zboru odkritosrčen to-
variš.

V Ljubljani, dne 11. marca 1919.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Ivana Podobnik roj. Jager naznanja v svojem
in v imenu svojih otrok **Elze, Mici, Štefi** in **Joškota**
vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno
vest, da je njen nadsveljubljeni soprog, oziroma oče, tast,
svak, stric, bratranec, gospod

Julij Podobnik
posestnik, gostilničar in strojevodja v pokoju

po kratki mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za
umirajoče nenadoma preminul.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek dne
13. sušca ob 4. uri popoldne iz deželne bolnišnice na po-
kopališče k sv. Križu.

V Ljubljani, 11. marca 1919.

Iščem družabnika - kapitalista
s približno 500.000 K
za češko - slov. - jugoslovansko
vvozno in izvozno družbo.

Zeli se trgovec kakaga jadranskega
pristanišča oziroma kapitalist, ki ima
primerne zveze. Trgovina z živili in
kompens. blagom. Dobro reference. Po-
nudbe je poslati pod šifro W. V. 16391
na Rudolf Mosse, Dunaj 1., Sailerstraße 2.

Stavbeni polir
ter **uradniška moč**

za stavbeno pisarno se sprejmeta v
službo takoj. — Ivan Ogrin, stavbeno
podjetje, Ljubljana, Gruberjevo na-
brežje št. 8. 1673

Sl. Žagar
Zagreb, Nikoličeva ulica št. 12
v dvoriščnem posloju, visoko pri-
zemlje. Fino čajno maslo, sir trapi-
stovski, lipovsk., čaj, sard'ne, čoko-
lada, riž, prekuhano maslo, v no v
steklenicah, konjak, sardale v soli.
Cene zmerno! Poštne zavojce pošilja
m na vse kraje SHS.

POZOR! V večem industrijskem kraju
na Gorenjskem, ki ima velikanski po-
men za državo SHS. je naprodaj

enonadstropna hiša
s gostilniškimi prostori ležeča tik ko-
lodvora. Pojasnila daje
H. B. Cegnarjeva ulica 12.

**Trgovska
oprava**

je naprodaj. Naslov pove uprava
lista pod št. 1556.

**Posestvo
ali mlin**

se kupi eventualno v najem vzame
takoj. — Cenjene ponudbe prosil Franjo
S. Hrovat, St. Peter pri Novem mestu.

Prporočila se tvrdka :-:

Jos. Petelinc
Ljubljana Sv. Petra nasip 7.

Zaloga sivinskih strojev in njih posa-
meznih delov, igel in olja. Istotam se
proda: steklo za izločbene omare (bel-
gijsko steklo), kompletne z vajničnimi
zastori, mere: 135x184, 63x184, 59x184,
in ena rabljena 90x162.

Valentin Maček
tovarna v Domžalah Stev. 43

imam se v zalogi več 100 pred-
pražnikov, več sto parov slam-
natih šotinov, več 100 parov slam-
natih podpiatov (vložkov), čez
100 ženskih modrih predpasnikov,
belih ženskih srajc in jopic, vse
iz pravega platna. - Cene v tem
času nizke. - Vzemem tudi fizol
1. dr. za plačilo.

St. 51. Britev
z jako fi-
nim rezil-
lom, že
brušena
kar za ra-
bo. Cene K 6-25, K 9-
K 13-50.
- Zahtevajte veliki cenik z več
nego 1000 slikami, brezplačno. —
E. LUNA, Maribor št. 75.

Pozor!

Milo „DOB“ v zaboječih á 10 kg se
razpošilja za K 30.—,
pri odjemu 6 zaboječkov
á K 28.—, pri odjemu 12 zaboječkov á
K 26.— prasto poštnina, ali prasto
postaja. Dalje nudi 200-250 litrov sil-
vovke á K 16.— ter približno 10 hekto-
litrov vermuta. Naprodaj je tudi tež-
ni voz s popolnoma novo okovano dno
A. KUŠLAN, Ljubljana, Karlovska c. 15.

SURANEC
kupujemo vsako množino.
Ponudbe na:
L. V. Hajdaš, Bedekovec (Hrvaška).

**Služba
cerkvenika in organista**
so odda.

Letni dohodki 800 K. Župni
urad v Tuninah p. Kamnik.

MAT. ARBI
delavnica peči in štedilnikov
Lukovica pri Domžalah
priporočila 1609

zalogo krušnih peči in
plošč za štedilnike ter
vseh vrst sobnih peči.

Večja množina **karbida**
se dobi pri BREZNIK & FRITSCH,
trgovina z železino v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 17. 5189

Toaletno milo

zelo fino, parfimirano blago, nikak vojni
izdelek, prekrasno opremljeno, okoli 200
tucstov, se takoj proda.

B. Jünker,
Zagreb, Petrinjska 3-15.

**Slamniki in
klobuki**

vseh vrst se sprejemajo v snaženje in
predelovanje pri K. Brilly, Ljubljana,
Resljeva cesta 22.

Gobe
suhe in lepe
kupi po najvišjih dnevnih cenah
tvrdka: Franc Dolenc, Kranj.

**Sadjevec, vino in
-:- kisló vodo -:-**
- razpošilja A. OSET, p. Guštanj. -

Med in vosek

imam na prodaj; med pitance, zanesljiv
100 kg; vosek, pristnočebelni 30 kg.
Cena po dogovoru. Kupec naj se obrne
na: Ignacij Grčar, Cvibelj št. 3, p. Žu-
žemberk, Dolenjsko. 1632

Za malega konja, 14 pesti visokega,
se išče primeren

lahek voz
z dvema sedežema in s sedežem za ko-
čijaža, nov ali star, vendar v dobrem
stanju. Ponudbe na predilnico in tkal-
nico v Trž.ču. 1637

Predilnica in tkalnica v Tržiču
išče za grad

boljšega delavca
ki se tudi razume na vrt in domača
dela ter razume nemško. 1638

Živino-rejsna zadruga za Tolstivrh in oko-
lice ima na svojem
posestvu p. d. Kurej, Črnaška gora,
naprodaj okrog 1632

50.000 smrekovih sadik.
Cena na mestu 14 kron za tisoč. Po-
jasnila daje Fran Kogelnik, posestnik,
Podkiano, p. Meža ob Dravi, Štajersko.

Hišna oprava
skoro nova, postelje, omare in
mize itd. se po ceni proda pri
Marija Repe, Bled št. 5.

Naprodaj je prostostoječ,

kurnik
2 m širok, 3 m dolg, lesen s popolno
notranjo opremo. Ogleda se na licu
mesta Streliška ulica, Franc Post, te-
sarski mojster, Ljubljana.

Dotičnik, ki je v sohoto 8. t. m.

vzel voz

na kolodvoru, pripravljen za
vožnjo desk, se pozivlje, da ga
nemudoma vrne nazaj, ker ga
dotični paznik na kolodvoru
osebno pozna in se bo sicer
sodnijsko zasledoval.

Išče inštruktor za stenografijo in ci-
se rilico proti dobri na-
gradi. Ponudbe pod inštruktorje 1702.

Kupujem **smrekov les** isekov, hrastov
in bukov bodisi
okrogel ali razan. Cene za les naložen
v vagon naj senaznanijo na V. Soagnotti,
parna žaga za državnim kolodvorom,
Ljubljana

Mesta išče **vajenec** 16 letni zdrav do-
kot ček z dovršeno
ljudsko šolo v mestu v mešano trgovino.
Ponudbe pod Ucenec 1672 na upravo.

Dvonadstropna hiša z gospodarskimi
deli poslopij v lepi
romantični solnični legi, pripravna za
vsako obrt. se po zelo ugodni ceni
proda. Hiša obstoji iz 13 sob, 2 kuhinj,
3 kleti in prodajalniških prostorov.
Zraven spadata 2njivi, 1 travnik, 2 gozda
in lep sadni vrt. Resnim kupcem se
pošlje na zantevo obris hiše. Pojasnila
daje Jakob Petercel, hotelir na Bledu.

Neko industrijsko podjetje (delniško
društvo) v Sarajevu, ki se bavi s ku-
banjem žganja na debelo, konzervira-
niet sadja in sočevja, potrebuje

izborno praktično moč,
ki bi bila popolnoma večša navedenega
posla. Reflektira se v prvi vrsti na
osebo, ki ima popolno praktično iz-
vežbanost za proizvajanje gornjih iz-
delkov in ki je že službovala v podob-
nem podjetju. Ponudbe z označbo zahtev
naj se pošljejo na poštni predal 124,
glavna pošta, Sarajevo. 1378

Pocinkane žične vrvi 15, 30, 70m/m
povprečnega prereza so v zalogi in
takoj na prodaj. Vprašanja na monta-
žni oddelk zadruga za električno
industrijo v Mariboru, Edmund Schmi-
dova ulica 8.

Prodaj **vozička** močna in trpežna.
dva nova vozička. Ogleda se jih v Rož-
ni dolini št. 145 pri Ljubljani.

Mladenič star 17 let želi iti v učenje
h kakemu čevljarstvu moj-
stru, najraje kam na deželo. — Naslov
pove upravištvo „Slovenca“ pod št. 1624.

Lovski pes se je izgubil 6. t. m. Ze
precej visok, bel, s sivimi
lisami, dve leti star. Kdor pove, kje
se nahaja, dobi visoko nagrado. Ob-
vestila naj se pošljejo na: Stanko Pie-
melj, živinozdravnik, Bled.

Službo išče oseba, ki je že
služila več let v
župnišču. Vsto-
piti želi s 15. maj-
jem kot hišna
ali pa k samostojnemu č. g. duhovniku
kot gospodinja. Naslov se pošlje v
upravi „Slovenca“ pod št. 1263.

2 delavnici
eventualno eno, pripravni za vsakega
obrtnika, kjer se nahaja že več let
ključavničarska in kleparska obrt
oddam 1. aprila. V istem posloju dobi
tudi lahko stanovanje. Ignacij Morić,
Jesenice 118, Gorenjsko.

Njive in travniki

se bodo oddali na dražbi za več let v
najem. Dražba se bo vršila

v četrtek 13. marca popoldan.
Pričetek bo ob 3. uri popoldan na
Ljubljanskem polju za topničarsko
vojašnico.

Lužni kamen

za mlo, 128% močan, je dobiti v
vsaki množini. Prijazna vprašanja na
naslov: Jos. Napret, Ljubljana, Ere-
nova ulica 7. 1644

Stavbeni material

kakor strešni stol, malo rab-
ljena okna, vrata, vezi in drugo
je naprodaj pri Kranjski stav-
beni družbi v Ljubljani.

Prostovoljna javna dražba

se bodo vršila 19. sušca 1919 na licu
mesta ob 1 uri popoldan. Prodajal se
bode

lep vinograd

čez dva orala, ki leži v Volovnik-u eno
uro od Krškega pod občno Leskovec.
Rodi eno najboljših vin na Kranjskem,
ter se lahko isti dan vsak družbenec
prepriča. Izključna cena 20.000 kron. —
Neža Kacjan, posestnica v Rajhenburgu
na Štajerskem. 1687

Naznanilo. Slavnemu občin-
stvu v mestu in na
deželi vladno sporočam, da sem, vr-
nivši se iz vojne, zopet začel izvrševati
svojo

vrtnarsko obrt

Sprejemam vsa v svojo stroko spada-
joča dela ter se posebno priporočam v
napravo in negovanje privatnih vrtov.
Iz lastne drevesnice imam na raz-
pologo večjo množino raznega lep-
otnega grmičja, rožnatih, modrih in
rudečih vrtnic, pleralk, španskega bez-
ga, debelega rudečega grozdčja, ter
cepljenih visečih in okroglih jesenov.

Z odlič. spoštovanjem

Anton Ferant,
umetni in trgovski vrtnar
v Ljubljani, Ambrožev trg 2.

Zenska pisarniška moč

vešča strojepisja slovenskega in nem-
škega jezika s prakso, ki ima tudi ve-
selje do trgovine na deželi, se takoj
sprejme. Ponudbe z zahtevo plače s
prostim stanovanjem in hrano, nazna-
nilom kje in koliko časa prakse, brez
priloge znamk se naj pošljejo na upravi-
ništvo „Slovenca“ pod št. 1634.

Iščem kovačijo ali ključavničarstvo
v najem ali nakup, oziroma se pri-
zniti h kakim dobrosrčni gospodinjst-
rednih let ali vdovi brez otrok, katera
ima če tudi kako drugo obrt ali trgo-
vino. Sem samec, srednje starosti in
imam 25.000 K premoženja. Ponudbe
naj se pošljejo na upravištvo tega
lista pod št. 1571.

Proda se na Bledu enonadstropna,
novo zgrajena

hiša-vila

v pritličju z lokali, primernimi za trgo-
vino ali gostilno, ozir. obrt, z vrtom,
za 65.000 kron. Ponudbe na upravištvo
„Slovenca“ pod št. 1710.

**Za nove gradbe in adaptacije
poslopij na
rudniku v Trbovljah
se iščejo
stavbni podjetniki.**
Reflektanti naj se obrnejo do
20. t. m. brez obveznosti na
rudniško
ravnateljstvo v Trbovljah
kjer dobe potrebne informa-
cija.

Prodajalka ki že delj časa služi v
deželi, želi sedanjo službo
premeniti. Naslov pove uprava tega
lista pod št. 1649.

**Iščem
služkinjo**

ki bi čistila in pospravljala pi-
sarno. Dr. Ivan Lovrenčič, od-
vetnik v Ljubljani, nasproti ho-
tela Union.

Krepkega dečka

s primerno šolsko izobrazbo in
poštenih staršev sprejme v uk-
lovarna kandidatov in slaščic Jos.
Schumi nasl. v Ljubljani.

Posestvo

na Logu št. 21 pri Vrhniki, se
proda ali da v najem. Več se
izve na Glincih št. 24, p. Vič
pri Ljubljani.

Išče se dobra samostojna

kuharica

z večletnimi spričevali za ve-
liko gospodinjstvo. Ponudbe na
posestvo Volčji potok, pošta Ra-
domlje.

**Kupim moderno
opravo**

za jedilno sobo
zavese, preproge in modroce.
Ponudbe pod Jedilnica na upra-
vo tega lista.

**Sprejem
vajenca.**

L. Slanović, ključavničar, Ljubljana,
Turjaški trg 6.

Istotam se proda večja množina
stare cinkaste pločevine.

Najlepši kras
za verande, balkone,
okna i. t. d. so brez-
dvomno moji

svetovno znani
gorski viseči **nageljni.**

Posiljajo se na vse strani. Cenik zastoj
in franko.
Roman Brezočnik,
razpošiljalnica gorskih nageljnov.
Maribor ob Dravi
Gabr. Hackl-ova ul. št. 3

Razpis. 1686

Pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani je popolniti
mesto

uradnika za signalno službo

(naprava z nemočnim elektr. tokom) — kateri razpolaga z večletno
strokovno prakso.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z dokazili o starosti, o
dovršeni študijah na tehnični visoki šoli, ali pa one na višji obrtni
šoli, o drugačni usposobljenosti in o dosedanjem službovanju naj se
vložijo pri podpisnem ravnateljstvu do konca tega meseca.

Ministarstvo saobračaja
železnice kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca,
ravnateljstvo Ljubljana.

Prima! Bosanske slive Prima!

„BALKAN“ trg. šped. in komis. delniška družba
Ljubljana, Dunajska cesta 33

prodaja, dokler je zaloga, prvovrstne

bosanske slive á 5 K za kg.

Oddajajo se le samo cele vreče po 80 kg.

Vreče se morajo seboj prinesiti. 1685

Poljedelski stroji
Fabrikacija

Dva inženirja, dolgoletna specialisti za poljedelske stroje in izurjena trgovca, želita spoznanja z večjo
obstoječo trgovino poljedelskih strojev, tovarno ali banko, katera bi bila pripravljena z njima snovati družbo
v svrhu fabrikacije in prodaje teh strojev v kraljevini SHS.

Interesenti blagovolijo poslati kratke ponudbe pod POLJEDELSTVO na
anončno ekspedicijo AL. MATELIC, Ljubljana, Kongresni trg 3.1.

Kupujem **suhe gobe** **več tisoč kilogramov** **sveže repe**
 in dobre vrste. Prodajam kremo za čevlje v kovinastih dozah. 1/2 dozo po K 15—, 1/4 doze po K 28— za tucat, čevlji z lesenimi in usnjatimi podplati, tržne torbice itd. — Izvrstno letošnje in lansko vino in razno žganje.
 M. Rant, Kranj.

Vsi inozemski dnevnik

kot Le Journal, Echo de Paris, The Times itd., dalje ilustrovani tedniki: Illustration Graphic itd., tehniški tedniki kakor tudi inozemski modni časopisi se naročajo v knjigarni

Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani, Kongr. trg 2.
 Zahtevajte cenik inozemskih časopisov.

Prva jugoslovanska 1334
tovarna kopit in drugih lesnih izdelkov
 Loka pri Žusmu, Štajersko
 se priporoča za dobavo kopit in prosil za naročila na goraji naslov.

!SVETLA!

Generalna reprezentanca za baterije, žarnice, elektrotehniko, (izdelek svetovne slovenske tvornice) za kraljestvo SHS

Janko Pogačar, Zagreb,
 začasno Ljubljana, Ilirska ulica številka 29/I.

Prva jugoslovanska vinarna
Viktor Kunštek i dr. k. d. Zagreb
 si usoja javiti cenjenim odjemalcem, da otvorimo s 1. aprilom na tukajšnjem trgu
podružnico
 s poslovalnico pod upravo gosp. Leopolda Tratnika na Sv. Petra cesti št. 25, hotel Tratnik.

'Croatia' gozdna industr. v Zagrebu
 delniška družba
 je otvorila svojo podružnico
v Ljubljani, Mar. Ter. c. 2.
Kupuje
 gozdove, vsake vrste rezanega in okroglega lesa, drva, oglje, strojilni les, čreslo i. t. d.
 po najvišjih dnevnih cenah.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:
Vzajemna zavarovalnica
 proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
 Ljubljana, Dunajska c. 17, Ljubljana.
 Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, zvonove proti prelomu, sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.
 Varnostni sklad in udnine, ki so znašale l. 1916 K 906.828-91, so poskočile koncem l. 1917 na 1.081.838-54.
 Tedaj, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasteel zaklad.
 Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeničstvo v Celju in na Prosoka, kasor tudi po vseh farah nastavljen poverjeniki. Cene primerne, bitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Elektr. svetila in žica za napeljavao električne luči se išče v nakup. Ponudbe na Knjigarno ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Ljubljana.

Nudim 1618
VINO

belo, rudeče (cviček), temnorudeče, črno, letnikov 1917 in 1918. MILKO JESIH, Ljubljana, Florijanska ulica 36.

Vedno velika zaloga

40% ruma
 40% slivovke
 namiznega olja
 mandeljnov, rozin
 riža ter kave

pri tvrdki ČERNAK & VAL, Ljubljana, Vodnikov trg št. 2.

Več vagonov živega apna

se bo oddajalo na drobno in na debelo dne 10., 11. in 12. marca po nižji ceni. FRANC BOBLJAZ, trgovec, Stranje pri Kamniku.

Gostilno

vzajem v najem ali na račun na dobro idočem kraju bodisi na Gorenjskem ali Štajerskem. Ponudbe pod »Dobra gospodinja 1578.

Zastopnik inozemske tvrdke

išče za nakup vsakovrsten

LES

bodisi obdelan, okrogel ali stoječ v gozdu, zlasti smrekov.

smrekov.

Ponudbe pod „les“ na I. jugoslovanski anončni in informačni zavod Beseljak & Rožanc Ljubljana, Frančevo nabrežje št. 5.

Cevilji tovarne **PETER KOZINA & KO.** iz najfinejševro, boksi in lak usnja z usnjatimi podplati se dobe po dnevnih cenah. Trpežni zimski iz fine telefine z gumijastimi podplati po K 85— za moške, K 75— za ženske v zalogi LJUBLJANA, BREG.

Modni salon
 Damski svileni klobuki in čepice v veliki izbiri. — Cene zmjerne.
 Rimska c. 6 Rozi Fabčić Rimska c. 6
 Popravila se točno in solidno izvrše.

„KINTA“ karbidne svetilke
 najnovejšega sestava, fino emaljirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštnem povzetju za ceno 32 K, poštnina posebej.
 Glavno zastopstvo KINTA svetilk, Ljubljana, Dunajska c. 12.
 Telegrami: KINTA Ljubljana.

Prekrasne stenske slike izvršene v najlepših barvah
 po originalnih slikah prof. I. Tišova in Otona Antoninija:
 Njegovo Veličanstvo kralj Peter velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50
 Njegova Visokost regent Aleksander velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50
 Woodrow Wilson velikost 32x48 K 9-50 velikost 48x64 K 14-50
 Prvorazredni izdelki v barvah ter najlepši kras jugoslovanskih uradov in domov. — Preprodajalci, ki naroče najmanj deset slik, dobe 30% popusta. — Priporočamo našo bogato zalogo pisarniških potrebščin, razglednic in vseh vrst papirja samo na debelo.
 Umetno založni zavod »MERKUR« Zagreb, Ilica 31.

Čemu za spomlad nove obleke
 ako se s prebarvanjem starih in kemičnim čiščenjem zamazanih doseže isto. Najmodernejšje barve, prihranek denarja. Hitra in točna izvršitev. — Prva in največja jugoslovanska tovarna za barvanje, kemično čiščenje, pranje in svetlo-likanje perila.
Josip Relch Tovarna: Poljanski nasip št. 4. Podružnica: Šelenburgova ul. 4. Poštna naročila se točno izvršujejo.

Prodajalno čevljev v Celju
 v hiši Narodnega Doma
 je otvorila
Mirenska Cevljarska Zadruga t. č. Mozirje.
 Čevlji iz pravega usnja v vseh vrstah od težkih delavskih do elegantnih. Trpežno ročno delo! Oglejte si osebno!

Kranjska deželna podružnica
 n.-a. dež. življenske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,
 sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim rizikom, otroških do, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.
 — Javen zavež. — Absolutna varnost. — Nizke premije. — Prospekti zastoj in poštnine prosto. — Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

RAZPRODAJA.
 Opusti se izdelovanje cementnih izdelkov in se razprodaja sledeče:
 Cementni izdelki kakor: ploščice za tlak, cevi s panogami, stebri za vrata, betonski krogi za vodnjake, ližaki za vodnjake.
 Mecesnovi plohi.
 Suhe mleto barvo; rudeča, zelena, višnjeva, rumena, črna, bela.
 Raznovrstni pesek za teraco, 1 stroj za vrtanje železa;
 Jeklo; oglato železo; 1 cirkularka (velika);
 2 hidravlični stiskalnici z akumulatorjem, sesalko in modeli; 1 (mala);
 1 stroj za izdelovanje otilih kamnov;
 1 ročna stiskalnica; 1 acetilenska naprava;
 1 stroj za mešanje barv; 1 brusilni stroj;
 1 mlin za mletje peska; 1 stroj za vrtanje in žaganje;
 1 strugalnik; 1 rezalni stroj (Stanzmaschine) itd.
 Vse to se lahko ogleda
 v tovarni ZAJEC & HORN v Ljubljani, Dunajska cesta, nasproti artilerijske vojašnice.

Ljudska posojilnica
 v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6
 obrestuje hranilne vloge po čistih
2%
 Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotno kron rezervnih skladov.
 Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.
 Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.